

Pryskýřník plamének
Ranunculus flammula L.

1

Středně vysoká bylina, častá na vlhkých lukách, na bažinách i ve vlhkých lesích. Celá rostlina chutná ostře a je jedovatá. Ve styku s pokožkou vyvolává puchýře. VI–X.

Ranunculus flammula

mokro - bahnito, živinově indiferentní (ale inklinuje k nitrátům), poloslunno až slunno

Ranunculus auricomus

vždy vlhko, poloslunno až
polostinno, živinově bohato
bázemi (často i N)

6

Pryskyřník zlatožlutý
Ranunculus auricomus L.

Vytrvalá, středně vysoká bylina s různotvarými listy. Přízemní jsou okrouhle ledvinité a dlouze řapíkaté, lodyžní jsou dlanitosečné, s čárkovitými úkrojky. Roste ve světlých, vlhkých lesích a na mokřích lukách. Jedovatý! IV–VI.

Pryskyřník plazivý
Ranunculus repens L.

7

Středně vysoká vytrvalá bylina s plazivými kořenujícími výběžky. Je obecně rozšířen na vlhkých stanovištích, často i zastíněných. Roste v příkopech, na březích vod, v lesích i na lukách. Jedovatý! VI–VII.

Ranunculus repens

vlhko až mokro, živinově
bohato - N, poloslunno až
polostinno

Ranunculus acris (= R. acer)

vždy vlhko, slunno
(poloslunno), živinově
bohato - N (i báze)

8

Prskyřník prudký
Ranunculus acris L.

Vytrvalá, středně vysoká bylina, obecně rozšířená na lukách a na travnatých místech. Jedovatý! V–X.

Pryskýřník kosmatý
Ranunculus lanuginosus L.

9

Vyšší vytrvalá bylina, rostoucí roztroušeně ve vlhkých listnatých lesích, zvláště v podhorských. Jedovatý! V–VII.

Ranunculus lanuginosus

vždy vlhko (někdy
bahnito), živinově bohato
bázemi i N, poloslunno až
polostinno

10

Prskyřník omějolistý
Ranunculus aconitifolius L.

Vysoký vytrvalý prskyřník s bílými květy. Je to druh z horských lesů a z vysokých hor, který roste u potoků a na alpských nivách. Ohrožený druh! V–VIII.

Ranunculus aconitifolius

horský druh, sestupuje podél horských potoků až do pásma smrkových bučin; nejčastěji čisté sm a kosodřevina, vždy vlhko (až mokro) - tekoucí voda, živinově středně bohato (až chudo), slunno (směrem dolů až polostinno)

Orsej jarní
Ficaria verna HUDS.

11

Nižší vytrvalá bylina, častá na vlhkých zastíněných místech, v lesích a někdy i jako plevel na zamokřených polích. Jedovatý! III–V.

Ficaria verna

jarní efemeroid, vlhko až mokro (bahnito), poloslunno, živinově bohato (především N, nirtofil, neruderalizuje)

14

Hlaváček letní
Adonis aestivalis L.

Středně vysoký jednoletý ozdobný plevel, vzácně rozšířený na vápni-
tých půdách v teplejších krajích. Silně ohrožený druh! V–VII.

Adonis aestivalis

polní plevel, dusík, slunno,
v létě vysýchavo

Hlaváček jarní
Adonis vernalis L.

15

Vytrvalá jedovatá bylina nižšího vzrůstu, rostoucí vzácně na stepních lukách a v lesostepích, zvláště na vápnatých půdách. Chráněná léčivka!
IV–V.

Adonis vernalis

stepi, lesostepi, vyžaduje
vápník, slunno, vysýchavo

16

Jaterník podléška
Hepatica nobilis MILL.

Nízká ozdobná bylina, častá v hájích a v lesích. III–IV.

PRYSKYŘNÍKOVITÉ – RANUNCULACEAE

Hepatica nobilis

vždy vlhko, pahorkatiny,
hlavně doubravy,
poloslunno až polostinno,
živinově středně bohato
až bohato (báze)

Sasanka pryskyřníkovitá
Anemone ranunculoides L.

17

Nižší vytrvalá bylina s plazivým oddenkem, rostoucí ve stinných a vlhkých lesích i na zastíněných lukách. III–V.

Anemone ranunculoides

jarní heliofyt (efemeroid),
vlhko, živinově bohato,
většinou nížiny

18

Sasanka hajní
Anemone nemorosa L.

Nízká vytrvalá bylina, obecně rozšířená v lesích a někdy i na lesních lukách. III–V.

Anemone nemorosa

jarní heliofyt (efemeroid),
vlhko, živinově bohato
(N), nížiny i pahorkatiny

Sasanka lesní
Anemone sylvestris L.

19

Vytrvalá nižší ozdobná bylina. Je to druh teplomilný, rostoucí vzácně na stepích a v lesostepích. Chráněná! V–VI.

Anemone sylvestris

vysýchavé, živné (bázemi, někdy jen Ca), šípákové doubravy, (lesostepi)

20

Sasanka narcisokvětá
Anemone narcissiflora L.

Středně vysoká vytrvalá ozdobná bylina, rostoucí na horských lukách
Krkonoš, Jeseníků. Chráněná! IV–VI.

Anemone narcissiflora

horské louhy, slunno,
živinově chudší, trvalá
vlhkost

Konicleček luční
Pulsatilla pratensis (L.) MILL.

21

Vytrvalý ozdobný, středně vysoký druh, rozšířený na slunných kopcích
a na skalnatých stepních stráních. Chráněný! III–V.

Pulsatilla pratensis

kalcifyt, vysýchavo,
slunno

24

Žluťucha orlíčkolistá
Thalictrum aquilegifolium L.

Vysoká vytrvalá bylina, rozšířená zejména v horských lesích na vlhkých místech. V–VII.

Thalictrum aquilegifolium

poloslunno (nad hranicí
lesa slunno), vždy vlhko
(někdy i slabě mokro),
živinově bohato - N
(naplaveniny)); horské
potoční nivy

26

Plamének plotní
Clematis vitalba L.

Vytrvalá liána, šplhající po stromech a po křovinách ve vlhkých lesích, zvláště v lužních. VI–IX.

Clematis vitalba

slunno až poloslunno, v létě krátkodobé sucho, živinově alespoň středně bohato (N)

Plamének přímý
Clematis recta L.

27

Vytrvalá vysoká bylina, rostoucí vzácně v lesích teplejších oblastí, především na vápnitých půdách. Chráněný! VI–VII.

Clematis recta

poloslunno až polostinno,
vysýchavo, živinově
bohato - báze (často jen
Ca), lesostepi (šípákové
doubavy, dealpinské
bučiny)

28

Blatouch bahenní
Caltha palustris L.

Vytrvalá jedovatá bahenní rostlina, rozšířená na vlhkých místech v příkopech, u rybníků a bažin. III-IV.

Caltha palustris

mokro až vlhko (vždy spíše bahnito), glejové půdy, živinově středně bohaté až bohaté, polostín až poloslunno

Upolín evropský
Trollius altissimus CRANTZ

29

Vytrvalá, středně vysoká bylina, rostoucí vzácně na vlhkých lukách a při lesních okrajích, zvláště v horách. Chráněný! V–VI.

Trollius altissimus

vždy vlhko (často i mokro),
slunno (výjimečně
poloslunno), živinově
bohato především bazemi
- často jen Ca, přítomný i
N; hlavně podhorské až
subalpínské polohy

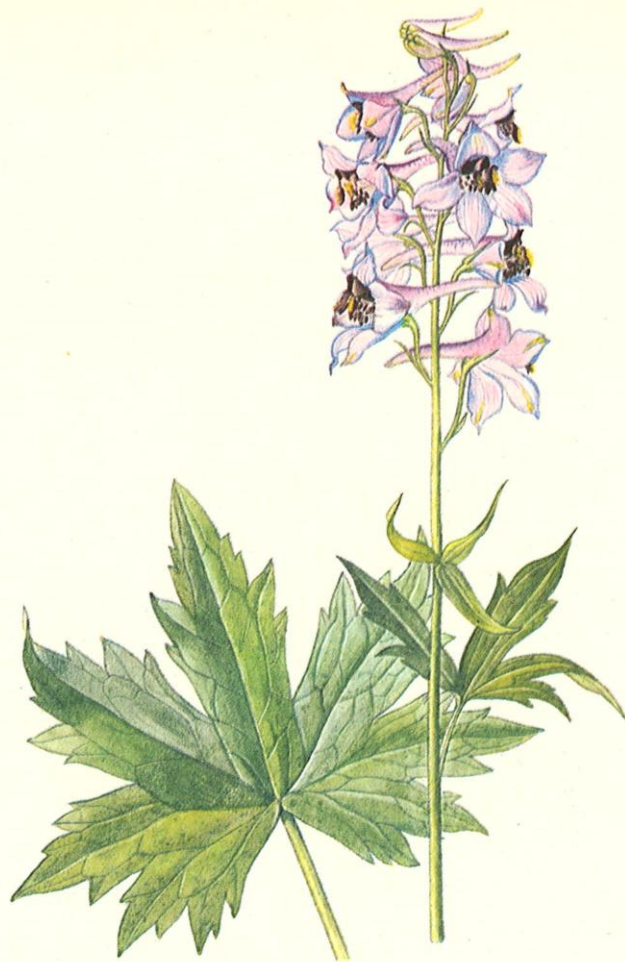
Orlíček obecný
Aquilegia vulgaris L.

31

Vyšší vytrvalá ozdobná rostlina, vzácně rostoucí ve světlých lesích, na keřnatých stráních a na lukách, zvláště na vápnatých půdách. Ohrožený druh! V–VI.

Aquilegia vulgaris

poloslunno (teplo), vždy
vlhko, živinově bohato (N)

32

Strážka vyvýšená
Delphinium elatum L.

Vysoká vytrvalá ozdobná bylina horských lesů, vystupující i do niv subalpínského stupně. Chráněná! VI–VII.

Delphinium elatum

čerstvě vlhko až vlhko,
poloslunno až slunno,
živinově bohato
(naplavený humus); hory
- pásmo smrčín (podél
potoků) a výše

36

Samorostlík klasnatý

Actaea spicata L.

Vyšší vytrvalá bylina s černě lesklými bobulemi, často rostoucí ve stinných listnatých lesích, zvláště v bukových. V–VI.

Actaea spicata

stinné bučiny, živinově
středně bohaté, vždy
vlhko

Stulík žlutý
Nuphar luteum (L.) SM.

37

Vytrvalá vodní bylina s tlustým oddenkem, plazícím se v bahně, a se vzplývavými listy. Roste ve stojatých nebo v mírně tekoucích vodách nižších poloh. V–X.

Nuphar lutea

hydrofyt, stojatá voda,
bahnité dno, slunno,
živinově bohato (N)

38

Leknín bílý
Nymphaea alba L.

Ozdobná vytrvalá vodní bylina se silným plazivým oddenkem. Vyskytuje se vzácně ve stojatých nebo v pomalu tekoucích vodách. Chráněný! VI–IX.

Nymphaea alba

hydrofyt, stojatá voda,
slunno, živinově bohato
(N), bahnitě dno

Sedum album

sukulent, sucho, slunno,
skály, živinově
indiferentní

Rozchodník bílý
Sedum album L.

39

Nízká vytrvalá bylina, rostoucí na výslunných skálách, na mezích a na zdech. VI–IX.

40

Rozchodník ostrý
Sedum acre L.

Nízká vytrvalá bylina, velmi hojná na suchých stráních, na pahorcích,
na výslunných skálách a na písčinách. V–VIII.

Sedum acre

sucho, slunno, teplo,
živinově bohato (báze) -
často jen Ca, druhotně zdi

Lomikámen zrnatý
Saxifraga granulata L.

45

Středně vysoká žláznatá vytrvalá bylina, hojná na suchých lukách, na mezích a ve stráních. V–VII.

Saxifraga granulata

na jaře hodně vlhko, v létě vysýchavo, slunno až poloslunno, živinově bohato (báze i N; bez Ca)

Chrysosplenium alternifolium

mokro (bahnito),
proudící voda, stinno
(polostinno), živinově
indiferentní

Mokryš střídavolistý
Chrysosplenium alternifolium L.

47

Nízká jednoletá až víceletá rostlinka, vytvářející husté kolonie, z nichž vystupují ploché zelenožluté listenaté vrcholky. Roste ve stinných lesích, u potoků a u pramenišť. V–VII.

Krvavec toten
Sanguisorba officinalis L.

49

Vytrvalá vysoká bylina, hojná na vlhčích lukách a v pobřežních křoviskách. VI-IX.

Sanguisorba officinalis

vlhko až mokro, slunno
(pouze louky), živinově
bohato (naplaveninami N)

50

Krvavec menší
Sanguisorba minor SCOP.

Středně vysoká vytrvalá bylina, častá na suchých pahorcích, na mezích
a v sutích. V–VII.

Sanguisorba minor

výslunno, sucho, živinově
bohato (báze (často jen
Ca), někdy i N)

52

Kontryhel obecný
Alchemilla vulgaris L.

Většinou nižší vytrvalé a velmi mnohotvárné byliny, které se rozpadají v celou řadu drobných druhů. Rostou hojně na lukách a na březích vod. V–VIII.

Alchemilla vulgaris

slunno, živinově bohato,
vždy vlhko

Řepík lékařský
Agrimonia eupatoria L.

53

Vyšší vytrvalá bylina, rozšířená ve světlých lesích, na suchých lukách, v příkopech a na stráních. Léčivka! VI–VIII.

Agrimonia eupatoria

slunno, v létě vysýchavo,
živinově středně bohato

54

Mochna husí
Potentilla anserina L.

Nízká plazivá bylina s dlouhými výběžky, obecně rozšířená na návsích, při březích vod a na vlhkých lukách. Bývá častá zvláště na těžkých půdách. V–VIII.

Potentilla anserina

slunno (nesnáší kolem vyšší vegetaci), vždy čerstvě vlhko, živinově bohato - N, ruderalizuje

Mochna nátržník
Potentilla erecta (L.) HAMPE

55

Středně vysoká vytrvalá bylina, hojná na lukách, ve vřesovištích a ve světlých lesích. Léčivka! V–IX.

Potentilla erecta

živinově chudo,
poloslunno až polostinno,
výrazné kolísání vlhkosti
(oglejené půdy)

56

Mochna plazivá
Potentilla reptans L.

Nízká vytrvalá bylina s velmi dlouhými nadzemními výběžky, častá na vlhčích místech, na lukách, v příkopech, na březích vod, na mezích, v polích a v zahradách. VII–VIII.

Potentilla reptans

vlhko až bahnito,
poloslunno, živinově
bohato (N)

Mochna přímá
Potentilla recta L.

61

Vyšší vytrvalá bylina, porůznu rostoucí na výslunných stráních a ve světlých lesích. VI–VIII.

Potentilla recta

slunno, často vysýchavo,
živinově bohato báze i N
(bez Ca)

62

Mochna stříbrná
Potentilla argentea L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, velmi častá na výslunných stránkách, ve světlých lesích, na mezích a u cest. V–X.

RŮŽOVITÉ – ROSACEAE

Potentilla argentea

sucho, slunno, živinově
indiferentní

Kuklík potoční
Geum rivale L.

65

Vyšší vytrvalý druh, rostoucí porůznu při potocích a na vlhkých lukách, zvláště v hornatějších polohách. IV–VII.

Geum rivale

vlhko až mokro (proudící voda), živinově bohato (N), poloslunno, pouze v horách

Kuklík městský
Geum urbanum L.

67

Středně vysoký vytrvalý druh, velmi často rostoucí v lužních lesích,
v křovinách, na rumišťích a v zahradách. V–X.

Geum urbanum

vždy alespoň slabě vlhko,
polostinno až poloslunno,
nitrofil - ruderalizuje

Fragaria viridis

v létě vysýchavo, slunno,
živinově bohato (báze),
často jen Ca

68

Jahodník trávnic
Fragaria viridis DUCH.

Nízká vytrvalá bylina, rostoucí na výslunných stráních, na mezích a v světlých lesích teplejších oblastí. Plody mají kališní listy přitisklé a jsou velmi chutné a vonné. Trháme-li plod, vzniká napínáním pod lůžkem zvětšený prostor se zředěným vzduchem. Při utržení vydává proto slyšitelný praskot. Odtud i krajové jméno „praskačky“. V–VI.

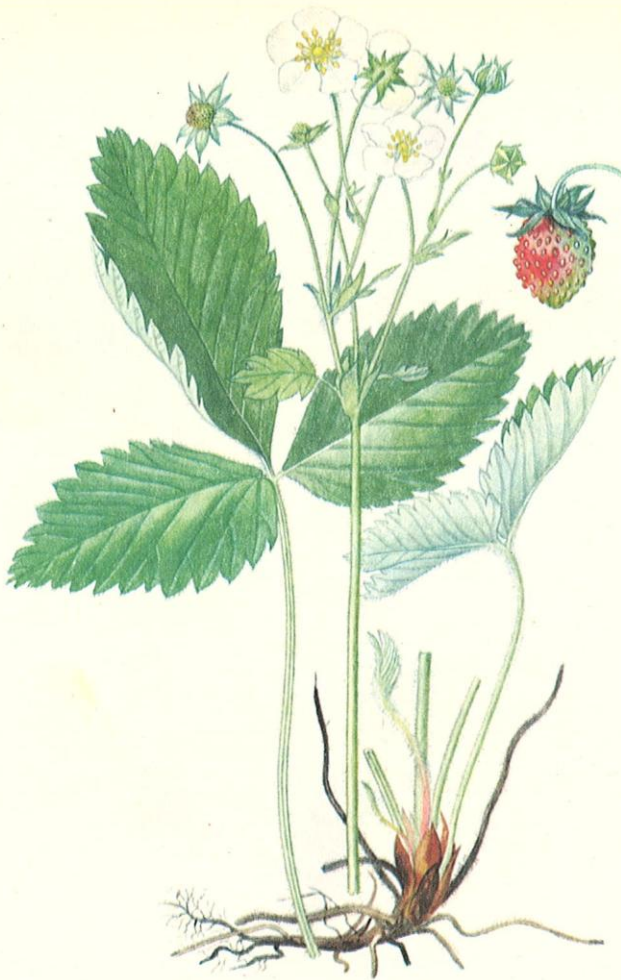
Jahodník obecný
Fragaria vesca L.

69

Nízká vytrvalá bylina s kališními ušty odstávajícími od plodu. Hojný v lesích, na mýtinách a na travnatých místech. V–VIII.

Fragaria vesca

slunno (poloslunno),
živinově bohato (N), vždy
alespoň slabě vlhko

Fragaria moschata

vždy alespoň slabě vlhko,
poloslunno až polostinno,
živinově bohato (N)

70

Jahodník truskavec
Fragaria moschata DUCH.

Náš nejstatnější jahodník, rozšířený ve světlých lesích a v křovinách.
Jahody červenají jen po jedné straně. Roste především na výživnějších
stanovištích. V–VI.

Udatna lesní
Aruncus vulgaris RAFIN.

71

Vysoká vytrvalá bylina, rostoucí hlavně v hornatých krajích ve stinných lesích a u potoků. V–VII.

Aruncus vulgaris

javorové bučiny a bukové
javořiny, vždy vlhko,
hluboké hlinité půdy,
živinově bohaté (N)

72

Tužebník obecný
Filipendula vulgaris MOENCH

Vysoká vytrvalá bylina s kořeny hlízovitě ztloustlými. Roste na suchých lukách, v travnatých stráních a ve světlých lesích. V–IX.

RŮŽOVITÉ – ROSACEAE

Filipendula vulgaris

vysýchavo, slunno,
živinově bohato (báze,
často jen Ca)

Tužebník jilmový
Filipendula ulmaria (L.) MAX.

73

Vysoká vytrvalá bylina, častá na vlhkých lukách, v luzích a v pobřežních křovinách. Léčivka! VI–VIII.

Filipendula ulmaria

mokro, bahnito, živinově
bohato (N) - nitrofil
(neruderalizuje),
poloslunno až polostinno

74

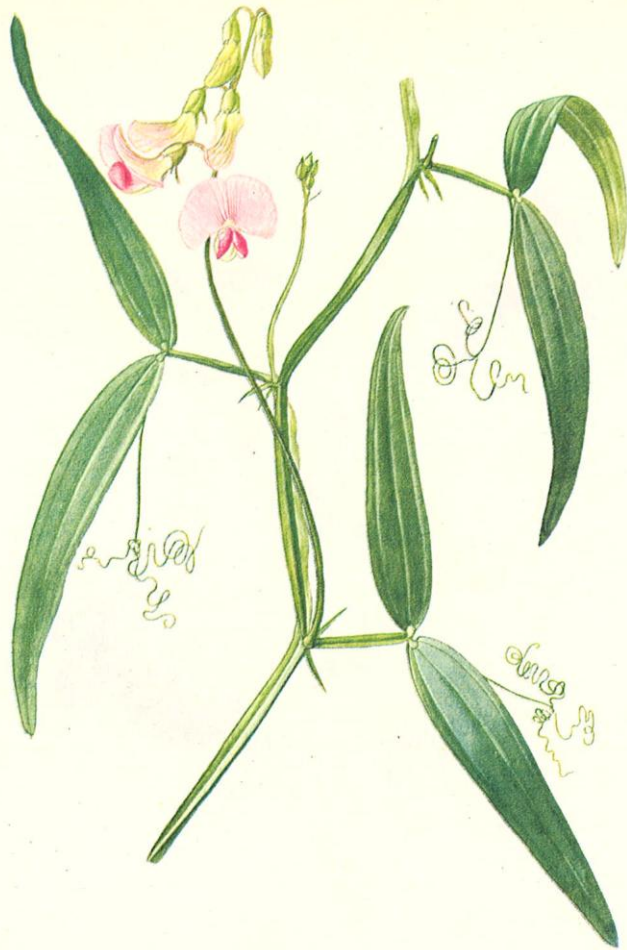
Hrachoř luční
Lathyrus pratensis L.

Vytrvalá vyšší bylina s chabými lodyhami, pnoucí se přichycováním pomocí úponků na konci listů. Hojný na lukách, ve světlých lesích a v pobřežních křovinách. VI–VIII.

BOBOVITÉ – FABACEAE

Lathyrus pratensis

vlhko, slunno
(poloslunno), živinově
bohato (N)

76

Hrachor lesní
Lathyrus sylvestris L.

Vysoká poléhavá nebo popínavá bylina, roztroušeně rostoucí ve světlých lesích a v křovinatých stráních. VI–VIII.

Lathyrus sylvestris

vysýchavo, slunno
(poloslunno), živinově
bohato (báze, často jen
Ca)

Hrachor černý
Lathyrus niger (L.) BERNH.

77

Vytrvalá vysoká bylina, roztroušeně rostoucí ve světlých hájích v teplejších oblastech. V–VII.

Lathyrus niger

doubravy, vždy alespoň
slabě vlhko, živinově
bohato (báze)

78

Hrachoř lecha (lecha jarní)
Lathyrus vernus (L.) BERNH.

Vytrvalá, středně vysoká bylina, dosti častá v listnatých dubových a bukových lesích, zvláště na úrodnějších půdách. IV–V.

BOBOVITÉ – FABACEAE

Lathyrus vernus

doubravy, vlhko, živinově
bohato (báze i N)

Vikev plotní
Vicia sepium L.

79

Středně vysoká vytrvalá bylina, častá na lukách, na úhorech, na mezích, v křovinách a ve světlých lesích. V–VII.

Vicia sepium

slunno (až poloslunno),
vždy alespoň slabě vlhko,
živinově bohato -
především N (ale i baze)

Vikev lesní
Vicia sylvatica L.

81

Vysoká vytrvalá popínavá bylina, porůznu rostoucí ve vlhkých lesích,
zvláště horských. V–VIII.

Vicia sylvatica

vlhko, teplo, poloslunno,
živinově bohato N i
bazemi (často jen Ca)

82

Vikev ptačí
Vicia cracca L.

Vysoká vytrvalá popínavá bylina, hojná na vlhkých lukách, v příkopch, ve křoví a ve světlých lesích. VI–IX.

Vicia cracca

především oglejené louky
(řidčeji křoviny), slunno,
živinově bohato baze i N

90

Lupina mnoholistá (vlčí bob)
Lupinus polyphyllus LINDL.

Vysoká trsnatá bylina severoamerického původu, u nás někdy pěstovaná v lesích jako krmivo pro zvěř. Často zplaňuje. VI-IX.

BOBOVITÉ – FABACEAE

Lupinus polyphyllus

obnažené půdy
(pionýrská stanoviště bez
vegetace), slunno
(poloslunno), vždy slabě
vlhko, (obohacuje půdu N
- mykorhizy na kořenech)

Jetel luční
Trifolium pratense L.

91

Středně vysoká vytrvalá bylina, velmi hojná na lukách a na lesních světlínách. Je to naše nejčastější pícnina. V–X.

Trifolium pratense

vlhko (zřídka mokro),
slunno, živinově bohato -
N - pícnina (hnojené
louky

92

Jetel alpínský
Trifolium alpestre L.

Vytrvalá, asi 30 cm vysoká bylina, rostoucí na suchých lukách, na keřnatých stráních a ve světlých lesích. VI–VIII.

BOBOVITÉ – *FABACEAE*

Trifolium alpestre

poloslunno, teplomilné
živné (bazemi - často jen
Ca), v létě vysýchavé
doubavy

Jetel prostřední
Trifolium medium L.

93

Vytrvalá, středně vysoká bylina, hojná ve světlých lesích, na stráních
a na pastvinách. VI-IX.

Trifolium medium

slunno (poloslunno),
živinově bohato - N (často
ruderalizuje) - ale i baze,
v létě krátkodobě
vysýchavo

Jetel horský
Trifolium montanum L.

95

Vytrvalá, středně vysoká bylina, roztroušeně rostoucí na suchých lukách a ve světlých lesích, zvláště na vápnitých půdách. V–VIII.

Trifolium montanum

slunno (výjimečně
poloslunno), vysýchavo,
živinově bohato často jen
Ca

Kručinka německá
Genista germanica L.

107

Až půl metru vysoký trnitý polokeř, roztroušeně rostoucí ve světlých lesích, na pastvinách a ve stráních. Neroste na vápnatých půdách. V–VI.

Genista germanica

živinově chudo (až
středně bohato), bez Ca,
v létě vysýchavo,
poloslunno (až slunno)

108

Kručinka barvířská
Genista tinctoria L.

Středně vysoký polokeř, dosti častý ve světlých lesích, na křovinatých stráních a v pastvinách. V–VIII.

Genista tinctoria

vysýchavo, slunno
(poloslunno), živinově
bohato až středně bohato
(báze)

112

Jehlice trnitá
Ononis spinosa L.

Středně vysoká polokřovitá trnitá rostlina, porůznu rostoucí u cest a na suchých stráních v teplejších oblastech. Kořenů se používá v lékařství. VI–VIII.

BOBOVITÉ – FABACEAE

Ononis spinosa

slunno (poloslunno),
sucho, živinově bohato
(N!), ruderalizuje, ne Ca!

Kozinec sladkolistý
Astragalus glycyphyllos L.

113

Poléhavá vytrvalá statná bylina s lodyhami přes metr dlouhými, častá ve světlých lesích a v křovinách. V–X.

Astragalus glycyphyllos

živinově bohato (spíše N),
poloslunno, v létě
krátkodobě vysýchavo

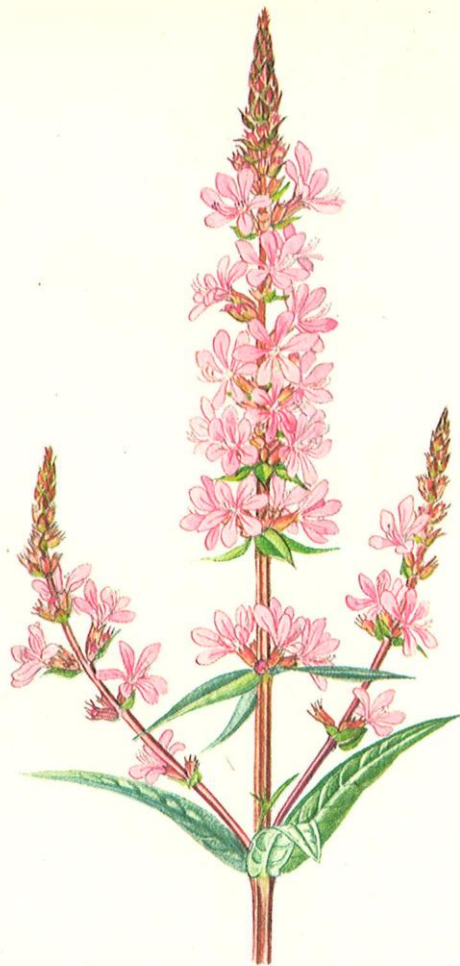
Vičenec ligrus
Onobrychis viciifolia SCOP.

115

Vyšší vytrvalá bylina, rozšířená na lukách, na suchých stráních a v příkopech. V–VII.

Onobrychis viciifolia

sucho, slunno, živinově
bohato (často jen Ca)
bázemi i N
(neruderalizuje !!!)

Kyprej vrbice
Lythrum salicaria L.

117

Vysoká vytrvalá vlhkomilná bylina, častá v pobřežních křovinách, na vlhkých lukách a v bažinách. VI–IX.

Lythrum salicaria

poloslunno, živinově
bohato (N), bahnito

Vrbovka úzkolistá
Epilobium angustifolium L.

119

Vysoká vytrvalá bylina, velmi hojná na pasekách, na náspech, v pobřežních křovinách a na lesnatých stráních. VI–IX.

Epilobium angustifolium

pasečný - nitrofil, slunno,
vždy alespoň slabě vlhko

120

Vrbovka chlupatá
Epilobium hirsutum L.

Statná vytrvalá bylina, rozšířená v příkopech, v bažinách a v pobřežních křovinách. Roste hlavně v teplejších krajích. VII–VIII.

Epilobium hirsutum

mokro (bahnito),
živinově bohato (N) -
ruderalizuje, slunno
(poloslunno)

Vrbovka horská
Epilobium montanum L.

121

Středně vysoká vytrvalá bylina, často rostoucí v lesích a v křovinách i jinde na zastíněných místech. VI–IX.

Epilobium montanum

vždy vlhko, poloslunno,
živinově bohato (báze +
N)

122

Čarovník pařížský
Circaea lutetiana L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, rostoucí ve stinných lesích a v pobřežních houštinách. Vyskytuje se především na těžkých půdách.
VI-VII.

PUPALKOVITÉ – ONAGRACEAE

Circaea lutetiana

vždy hodně vlhko,
živinově bohato(N),
polostín, podél toků
vystupuje až do hor

124

Mák vlčí
Papaver rhoeas L.

Vyšší jednoletý až ozimý polní plevel, obecně rozšířený v nižších polohách. Korunní plátky jsou léčivé. V–X.

Papaver rhoeas

slunno, nitrofil - ruderál, v létě vysýchavo

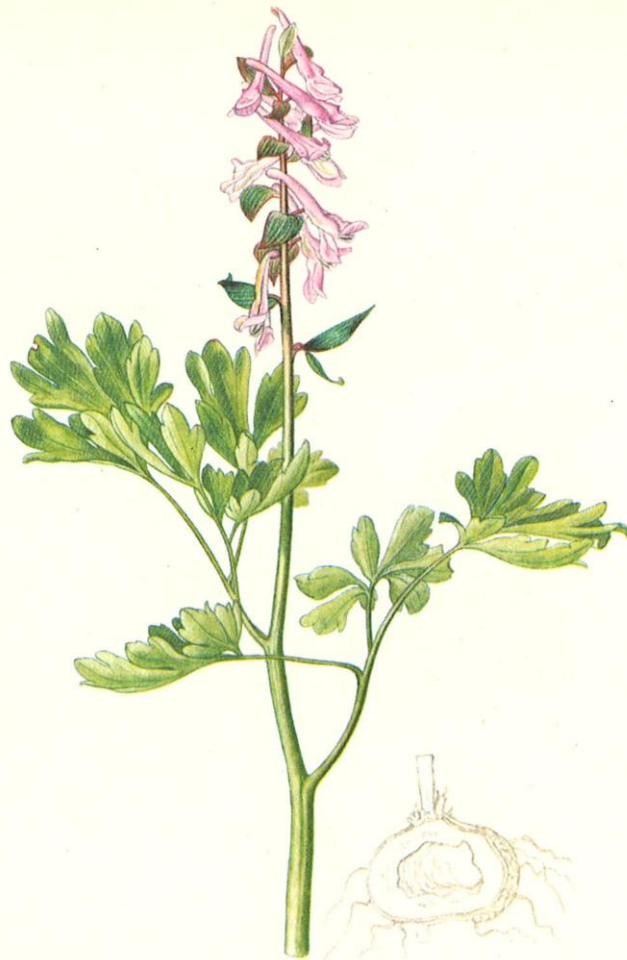
Vlaštovičník větší
Chelidonium majus L.

125

Vytrvalá vyšší bylina, rostoucí na stanovištích bohatých dusíkem v hájích, na rumišťích a často i v akátových porostech. Nař i oddenky jsou léčivé. V–X.

Chelidonium majus

nitrofil - ruderalizuje,
poloslunno (slunno), vždy
vlhko

Corydalis cava

hodně vlhko (ne mokro),
živinově bohato
(humusem), dobrá
provzdušněnost půd,
poloslunno, jarní
efemeroid

126

Dymnivka dutá

Corydalis cava (L.) SCHW. et KOERTE

Nižší vytrvalá bylina s dutými hlízkami. Ve vlhčích hájích a v lesích dosti hojná. III–V.

128

Řeřišnice luční
Cardamine pratensis L.

Nižší vytrvalá bylina, rostoucí na vlhkých lukách. IV–VI.

Cardamine pratensis

vlhko až mokro, živinově
bohato, poloslunno až
slunno (jen na loukách)

Řeišnice hořká
Cardamine amara L.

129

Vytrvalá nižší rostlina, dosti častá u potoků, u pramenisk a v luzích.
V-VI.

Cardamine amara

vlhko až mokro, živinově
chudo až středně bohato,
poloslunno až polostín

130

Kyčelnice cibulkonosná
Dentaria bulbifera L.

Vytrvalá nižší bylina, rozšířená ve stinných horských lesích, zvláště v bukových. V paždí listů vyrůstají tmavofialové rozmnožovací cibulky. Semena nasazuje velmi vzácně. IV–V.

Dentaria bulbifera

bučinný druh, jarní
efemeroid, vždy vlhko,
poloslunno, živinově
středně bohato až bohato

Kyčelnice devítelistá
Dentaria enneaphyllos L.

131

Vytrvalá, středně vysoká bylina, roztroušeně rostoucí ve stinných le-
sích, nejčastěji na vápnatých půdách. V–VI.

Dentaria enneaphyllos

bučinný druh, jarní
efemeroid, vždy vlhko,
živinově bohato (hlavně
báze), poloslunno, většinou
v Čechách směrem na
východ ubývá

Česnáček lékařský

Alliaria petiolata (M. BIEB.) CAVARA et GRANDE

141

Dvouletá až vytrvalá vyšší bylina, častá v hájích, v křovinách a na rumišťích. Rozemnutá páchne česnekem. IV–VI.

Alliaria officinalis

nitrofilní -
ruderalizuje, stálá alespň
slabá vlhkost, polostín

144

Hořčice polní
Sinapis arvensis L.

Jednoletá, středně vysoká bylina, všeobecně rozšířená na polích, na úhorech, v zahradách, na neobdělaných půdách, na náspech apod. Zvláště hojná bývá v nižších polohách na úrodných vápnitých půdách.
V–IX.

Sinapis arvensis

sucho, N i baze (někdy jen Ca) - ruderalizuje, slunno

Tařice skalní
Aurinia saxatilis (L.) DESV.

147

Vytrvalá polokřovitá nižší rostlina, roztroušeně rostoucí na suchých skálách teplejších oblastí. Chráněná! IV–V.

Aurinia saxatilis

slunno, sucho, skály,
(živinově indiferentní ale
inklinuje k bázím)

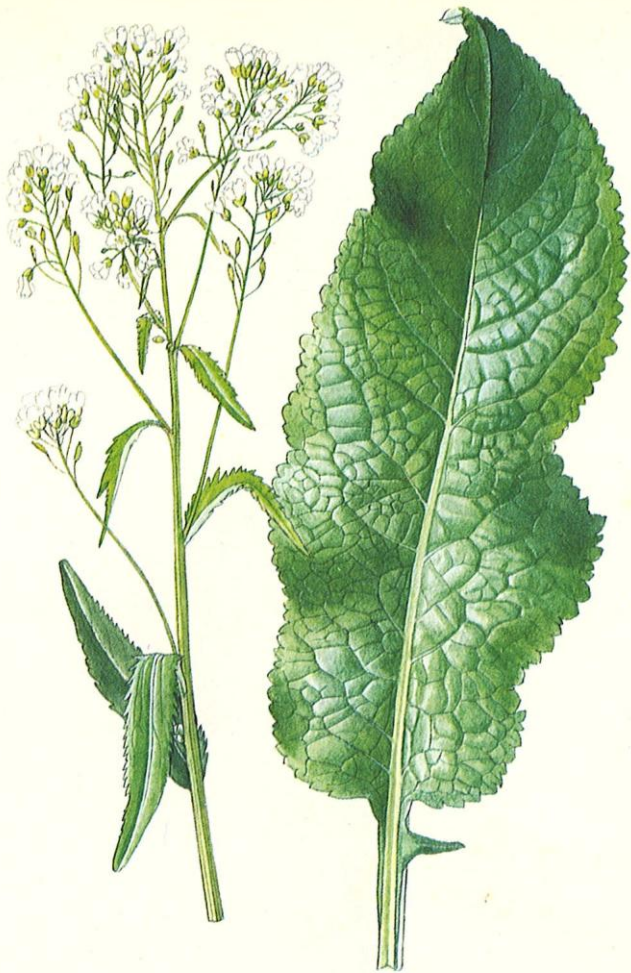
150

Měsíčnice vytrvalá
Lunaria rediviva L.

Vytrvalá vyšší bylina s nápadnými penízkovitými šešulkami, rostoucí ve stinných vlhkých lesích, zvláště v horách. Chráněná! V–VII.

Lunaria rediviva

nirofil (neruderalizuje!),
polostín až poloslunno,
vždy alespoň čerstvě
vlhko, hluboké hlinité
půdy (nejčastěji lipové
javořiny)

Křen selský

Armoracia rusticana GAERTN., MEYER et SCHERB.

151

Vytrvalá mohutná bylina s tlustým masitým kořenem. Často se pěstuje na zahradách a v polích. Místy na březích řek a ve vlhkých příkopech zplaňuje. Rozmnožuje se většinou pupeny na kořenech, neboť nasazuje plodné semeno jen velmi zřídka. Čerstvý kořen chutná ostře; používá se jako přísada k pokrmům. V–VII.

Armoracia rusticana

vždy vlhko, živinově
bohato (N), slunno

Penízek rolní
Thlaspi arvense L.

153

Středně vysoká jednoletá bylina, všeobecně rozšířená u polí, u cest a na rumišťch. III–X.

Thlaspi arvense

slunno, vždy alespoň
slabě vlhko, živinově
bohato - N (někdy
ruderalizuje)

Kokoška pastuší tobolka
Capsella bursa-pastoris (L.) MEDIK.

159

Jednoletá nebo přezimující až 40 cm vysoká bylina, obecně rozšířená na rumišťích, u cest a na lukách. Při teplém počasí kvete po celý rok.
III–X.

Capsella bursa-pastoris

slunno, v této často sucho,
živinově bohato -
N(ruderalizuje)

160

Ohnice obecná

Raphanus raphanistrum L.

Většinou jednoletá, středně vysoká bylina, rostoucí jako plevel všude v polích a na rumišťích. V–XI.

BRUKVOVITÉ – *BRASSICACEAE*

Raphanus raphanistrum

zavlečeno z j. Evropy; vždy alespoň slabě vlhko, bohato N, slunno

Rýt žlutý
Reseda lutea L.

161

Jednoletá až vytrvalá, středně vysoká bylina, dosti častá v teplých oblastech na rumišťích, na náspech, v lomech, u cest a v nejteplejších krajích republiky i na polích a ve vinicích, zvláště na vápnitých půdách.
V-X.

Reseda lutea

sucho, teplo, slunno,
živinově bohato N i báze
(často jen Ca)

Rosnatka okrouhlolistá
Drosera rotundifolia L.

163

Vytrvalá, 10 až 20 cm vysoká bylina, výskytem vázaná ponejvíce na rašeliniště s velmi malým obsahem vápna. Je to jedna z mála našich hmyzožravých rostlin. Listy jsou posety žláznatými chlupy, vylučujícími na konci lepkavý sliz. Přichycený hmyz svými pohyby nalepí na sebe další žlázky a pevně uváže. Léčivka. Ohrožená a chráněná! VI–VIII.

Drosera rotundifolia

rašeliniště, živinově
chudo, mokro, slunno

164

Violka vonná
Viola odorata L.

Nejznámější violka s lahodně vonnými květy, vytrvalá nízká rostlinka. Roste v hájích, v křovinách a v trávnicích na úrodných půdách. Kromě normálních květů, které opyluje různý hmyz, vytvářejí se v létě na dlouhých výběžcích ještě nenápadné květy, které se neotvírají a opylují se vlastním pylem. Léčivka, u níž se sbírají oddenky. III–IV.

Viola odorata

vždy čerstvě vlhko,
slunno, živinově bohato -
N - nitrofil (často i
ruderalizuje)

Violka srstnatá
Viola hirta L.

165

Nízká trsnatá vytrvalá rostlina, bohatě kvetoucí, ale nevonná, rozšířená na sušších lukách a ve světlých lesích. III–V.

Viola hirta

vysýchavo, poloslunno až polostinno, živinově bohato bazemi (často jen Ca)

Violka lesní
Viola reichenbachiana BOREAU

167

Nízká vytrvalá bylina s růžicemi bez výběžků a s květy s fialovou ostruhou. Roste hojně ve stinných lesích. IV–V.

Viola reichenbachiana

vždy čerstvě vlhko, stinno až polostinno, živinově bohato (baze i N)

168

Violka Rivinova
Viola riviniana RCHB.

Druh podobající se violce lesní, ale lišící se bělavými ostruhami. Je rozšířena v lesích, zvláště listnatých. IV–V.

VIOLKOVITÉ – VIOLACEAE

Viola riviniana

vždy alespoň slabě vlhko,
živinově bohato
(především baze - často
jen Ca), poloslunno až
stinno

Violka psí
Viola canina L.

169

Nízká vytrvalá rostlina bez výběžků, rostoucí na chudých lukách, na vřesovištích a ve světlých lesích na nevápnité půdě. V–VI.

Viola canina

psamofyt, sucho, slunno
(až poloslunno), živinově
indiferentní (ale inklinuje
k chudým stanovištím)

Violka trojbarevná
Viola tricolor L.

171

Nízká jednoletá až vytrvalá rostlina, rozšířená jako plevel hlavně na nevápnitých půdách s vlhčím klimatem. Léčivka! III–XI.

Viola tricolor

slunno, vysýchavo,
živinově indiferentní ale
vždy bez Ca

Třezalka chlupatá
Hypericum hirsutum L.

173

Vyšší vytrvalá bylina, rozšířená ve světlých lesích, na pasekách a na křovinatých stráních. VI–VIII.

Hypericum hirsutum

vlhko, živinově bohato
(především báze, často i
N), poloslunno

174

Třezalka tečkovaná
Hypericum perforatum L.

Vyšší vytrvalá rostlina, velmi hojná na výslunných stráních, na me-
zích, na mýtinách a ve světlých lesích. Léčivka! VI–X.

Hypericum perforatum

slunno, vysýchavo, živinově
bohato (báze, často jen Ca)

Třezalka horská
Hypericum montanum L.

175

Vyšší vytrvalá bylina, většinou s jednoduchými lodyhami, roztroušeně rostoucí ve světlých lesích a na keřnatých stráních. VI–VIII.

Hypericum montanum

pahorkatiny, slunno,
vysýchavo, živinově bohato
(báze)

Sléz lesní
Malva sylvestris L.

179

Dvouletá až vytrvalá bylina, vysoká asi půl metru i více. Objevuje se u cest, na rumišťích a na suchých lukách v teplejších oblastech. Léčivka!
V–VIII.

Malva sylvestris

sucho, slunno (NIKDY v lesích), nitrofil - ruderál

180

Sléz pižmový
Malva moschata L.

Vyšší vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí na suchých lukách, v křovinách, na železničních náspech a při okrajích cest. Květy bývají někdy bílé. Rostlina voní pižmem. Podobný tomuto druhu je sléz léčivý (*Malva alcea* L.), který však nevoní. VI–VIII.

Malva moschata

v létě vysýchavo, slunno
(lemy lesů a křovin),
živinově bohato (báze, NE
Ca!)

182

Šťavel kyselý
Oxalis acetosella L.

Nízká bezlodyžná bylina s plazivým oddenkem, vytvářející celé porosty ve stinných lesích. Listy obsahují kyselinu oxalovou, a proto jsou kyselé.
IV–V.

Oxalis acetosella

silně stinno, vždy čerstvě
vlhko, živinově
indiferentní

184

Kakost krvavý
Geranium sanguineum L.

Středně vysoká vytrvalá rostlina, rostoucí velmi porůznu v teplých oblastech na výslunných stráních nebo ve světlých lesích. V–IX.

Geranium sanguineum

živinově bohato (báze, často jen Ca), sucho, slunno (poloslunno)

Kakost luční
Geranium pratense L.

185

Až půl metru vysoká vytrvalá bylina, obecně rozšířená na lukách, v příkopech a v pobřežních křovinách, zvláště v nižších polohách. V–IX.

Geranium pratense

vždy alespoň slabě vlhko,
živinově bohato - nitrofil,
ruderalizuje, slunno
(poloslunno)

186

Kakost bahenní
Geranium palustre L.

Vytrvalá vyšší rostlina s chabými lodyhami, opírající se o okolní rostliny. Roste v pobřežních křovinách, na vlhkých lukách a v luzích. VI–X.

Geranium palustre

vlhko až bahnito, živinově bohato (hlavně N, ale i báze (často jen Ca)), poloslunno až slunno

Kakost smrdutý
Geranium robertianum L.

189

Bylina jednoletá až dvouletá, nepříjemně páchnoucí, častá v houštinách, ve vlhkých lesích a na stinných místech. V–X.

Geranium robertianum

nitrofil - ruderalizuje, vždy alespoň slabě vlhko, poloslunno

194

Netýkavka nedůtklivá
Impatiens noli-tangere L.

Jednoletá, dosti vysoká bylina, vytvářející často husté porosty ve vlhkých lesích a na prameništích. Jméno dostala podle toho, že stačí plody v době zralosti docela nepatrně stisknout, aby se oplodí prudce spirálně stočilo a vystřelilo semena do okolí. VII–IX.

Impatiens noli-tangere

vlhko až bahnito, nitrofil
(neruderalizuje), polostinno

Netýkavka malokvětá
Impatiens parviflora DC.

195

Statná jednoletá bylina, která se k nám rozšířila ze Sibíře a dnes se vyskytuje jako obtížný plevel v parcích a ve stinných lesích. VI–IX.

Impatiens parviflora

slabě vlhko až bahnito,
nitrofil - ruderalizuje,
poloslunno až polostinno

196

Vítod obecný
Polygala vulgaris L.

Nižší vytrvalá bylina, dosti mnohotvárná, rostoucí na lukách, na pastvinách, ve světlých lesích a v křovinách. V–VIII.

Polygala vulgaris

chudo, slunno, sucho

Bršlice kozí noha
Aegopodium podagraria L.

199

Vyšší vytrvalá rostlina, rostoucí ve vlhkých lesích, v křovinách, v plotech a jako plevel v zahradách. V–IX.

Aegopodium podagraria

stále vlhko, živinově bohato
(N)-ruderalizuje, polostín

Prorostlík srpovitý
Bupleurum falcatum L.

201

Středně vysoká až vyšší vytrvalá bylina, dosti častá na výslunných stránkách, ve světlých lesích, hlavně v teplých oblastech. Hojná zvláště na vápencích. VII–X.

Bupleurum falcatum

sucho, slunno, živinově
bohato (především báze)

Tetlucha kozí pysk
Aethusa cynapium L.

205

Středně vysoká až vysoká jednoletá bylina, rostoucí jako plevel na rumišťích, v polích a v zahradách. Je jedovatá a její listy mohou být snadno zaměněny s listy petržele, mezi níž tetlucha někdy roste jako plevel.
VI–VIII.

Aethusa cynapium

lužní lesy, vlhko, polostín,
živinově bohato (N)

Peucedanum cervaria

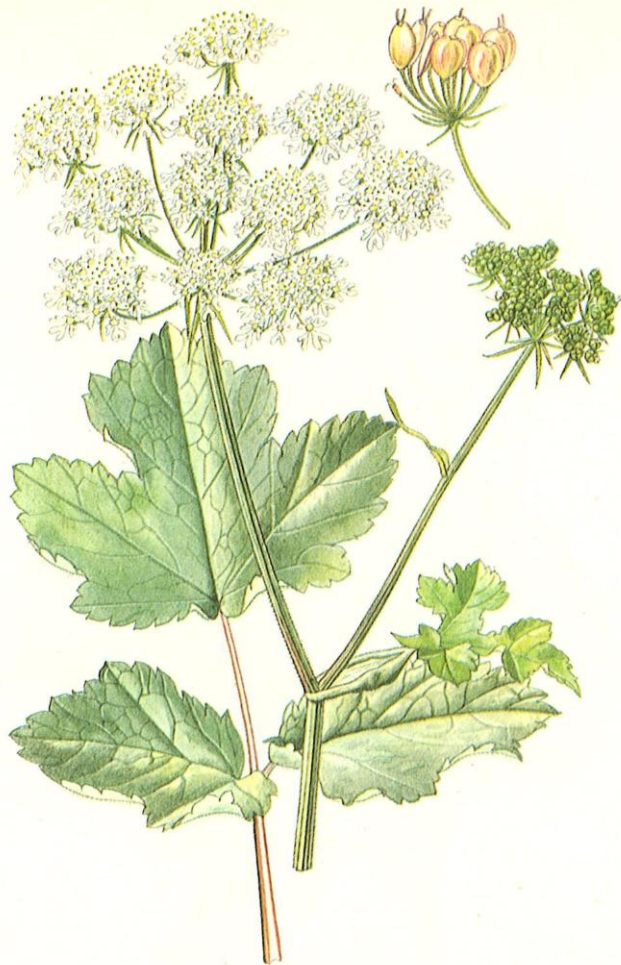
sucho, poloslunno
(slunno), živinově bohato
(báze, často jen Ca)

206

Smldník jelení

Peucedanum cervaria (L.) LAPEYR.

Vysoká vytrvalá bylina, rostoucí ve světlých lesích a v křovinách teplejších oblastí. VI–IX.

Bolševník obecný
Heracleum sphondylium L.

207

Heracleum sphondylium

nitrofil (neruderalizuje),
vždy trvale vlhko,
polostinno (někdy
poloslunno)

Statná vytrvalá bylina, hojná na lukách, v křovinách, v lesích a v příkopech. V–X.

Pastinaca sativa

vlhko (až slabě mokro),
poloslunno, živinově
bohato (N + báze (někdy
jen Ca)

208

Pastinák setý
Pastinaca sativa L.

Vyšší dvouletá bylina, rostoucí často na lukách, na mezích, na pastvinách a v pobřežních houštinách. Bývá i pěstován jako kořenová zelenina. VII–IX.

Děhel lesní
Angelica sylvestris L.

209

Vysoká dvouletá až vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí na vlhkých lukách, v pobřežních křovinách a v lužních lesích. VII–IX.

Angelica sylvestris

živinově bohato (N), vlhko
mimořádně až mokro,
polostín

Jarmanka větší
Astrantia major L.

211

Vyšší vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí ve stinných lesích, na vlhkých lukách a v houštinách. VI–VIII.

Astrantia major

živné (báze i N), vždy vlhké, polostín, (v ČR nejvíce v bukových doubravách a dubových bučinách)

212

Žindava evropská
Sanicula europaea L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, rozšířená ve stinných lesích, zvláště v horských bučinách. V–VII.

MIŘÍKOVITÉ – *APIACEAE*

Sanicula europaea

polostín až stím, živinově
středně bohato až
bohato, vždy alespoň
čerstvě vlhko, bučinný
druh

Bohlelav blamatý
Conium maculatum L.

215

Jednoletá až dvouletá bylina, která při sušení páchne myšinou. Roste v teplejších oblastech na rumišťích a v křovinách. Plody jsou prudce jedovaté a ve starověku se jejich odvar podával odsouzeným k smrti.

Tak zemřel i starořecký filosof Sokrates. VI–IX.

Conium maculatum

nirofilní druh
(ruderalizuje), vždy
alespoň slabě vlhké půdy,
polostín, **SILNĚ JEDOVATÝ**

216

Krablice mámivá

Chaerophyllum temulum L.

Vyšší jednoletá až dvouletá bylina, hojná v pobřežních houštinách, v luzích a na rumišťích. Jedovatá! V–VII.

Chaerophyllum temulum

nitrofil (ruderalizuje), vlhko až mokro, poloslunno až polostinno

Krabilice chlupatá
Chaerophyllum hirsutum L.

217

Sřredně vysoká vytrvalá bylina, hojná zvláště ve vyšších polohách, ve vlhkých lesích, na březích potoků a na bažinatých lukách. VI–VIII.

Chaerophyllum hirsutum

nitrofil (neruderalizuje), vlhko
až mokro, polostinno

218

Kerblík lesní

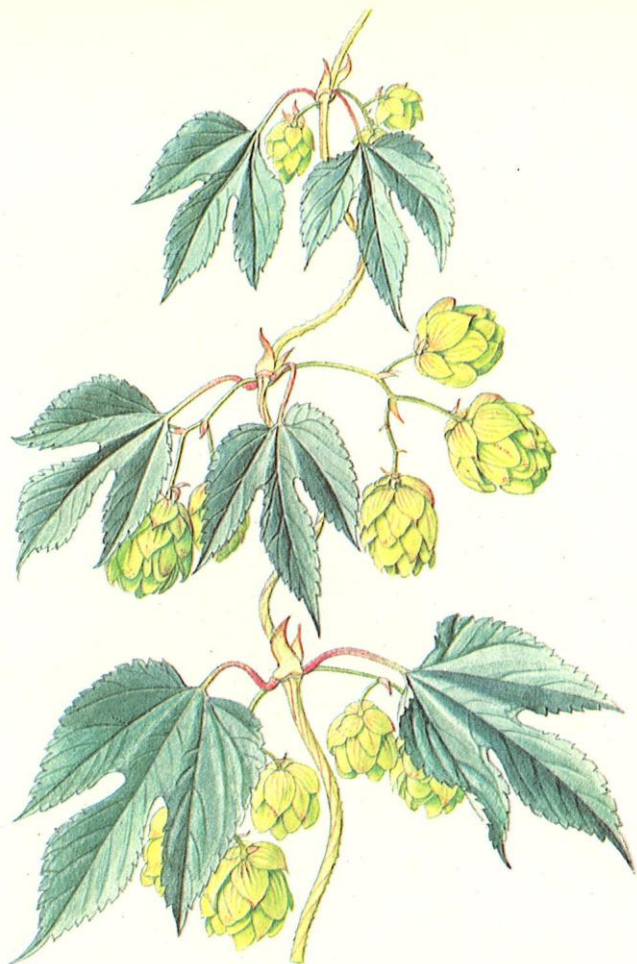
Anthriscus sylvestris (L.) HOFFM.

Vytrvalá statná bylina, hojná na lukách, ve vlhkých lesích, v křovinách, v příkopech a jako plevel v zahradách. V–VIII.

MIŘÍKOVITÉ – *APIACEAE*

Anthriscus sylvestris

nitrofil - často
ruderalizuje, vždy vlhko,
poloslunno až polostín

Chmel otáčivý
Humulus lupulus L.

219

Vytrvalá bylina s ovjivými, až 5 m dlouhými lodyhami. Je to rostlina dvoudomá. Prašníkové květy vyrůstají v latách a pestíkové v krátkých klasech, z nichž se vytvářejí vejčité šištice. Planý chmel se často objevuje v plotech, v křovinách a v pobřežních houštinách. Jako pivovarská rostlina jsou pěstovány jen rostliny samičí. VIII–IX.

Humulus lupulus

vlhko až mokro, nitrofil -
ruderalizuje, slunno
(poloslunno)

220

Kopřiva dvoudomá
Urtica dioica L.

Vyšší vytrvalá žahavá bylina, velmi hojná v lužních lesích, ve vlhkých křovinách, v příkopech, na rumišťích a u plotů. Roste zvláště na přehnojených půdách. Léčivka! VI–IX.

Urtica dioica

ke světlu indiferentní,
živinově bohato N(!!!) -
nitrofil - ruderál, vždy
alespoň čerstvě vlhko

Euphorbia helioscopia

slunno, čerstvě vlhko až
sucho, živinově bohato - N -
ruderalizuje

222

Pryšec kolovratec
Euphorbia helioscopia L.

Středně vysoká jednoletá bylina, častá v zahradách, na rumištích
i v polích. IX–X.

Pryšec chvojka
Euphorbia cyparissias L.

223

Nižší vytrvalá bylina, velmi hojná v teplejších oblastech na pastvinách,
na návrších, v písčinách, ve stepích a na mezích. IV–VII.

Euphorbia cyparissias

slunno, sucho, živinově
indiferentní

224

Pryšec obecný
Euphorbia esula L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, hojná na lukách, v příkopech a v luzích. VI–VII.

Euphorbia esula

slunno, živinově bohato
(hlavně N - sporadicky
ruderalizuje), výrazně
střídavá vlhkost (louky) -
oglejení

Pryšec mandloňovitý
Euphorbia amygdaloides L.

227

Středně vysoká vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí ve stinných lesích,
zvláště v horských. IV–VI.

Euphorbia amygdaloides

vždy alespoň svěže vlhko,
poloslunno (až polostinno),
živinově bohato bázemi (slabě
i N); bučinný druh

Mercurialis annua

nitrofil - ruderál, slunno, v
létě sucho

228

Bažanka roční
Mercurialis annua L.

Středně vysoká jednoletá dvoudomá bylina. Prašníkové květy vytvářejí přetrhované úžlabní klasy, kdežto květy pestíkové vyrůstají po jednom až po třech na konci bezlistých stopek. Rostliny samčí i samičí bývají za květu naprosto rozdílného vzhledu. Roste jako plevel v zahradách, na rumišťích i v polích. V–X.

Bažanka vytrvalá
Mercurialis perennis L.

229

Středně vysoká vytrvalá bylina, častá ve velkých koloniích ve vlhkých lesích a v hájích. IV–VI.

Mercurialis perennis

nitrofil (nikdy ruderál!!),
polostinno až stinno, vždy
alespoň čerstvě vlhko,
půdy se značným
obsahem drobného
štěrku

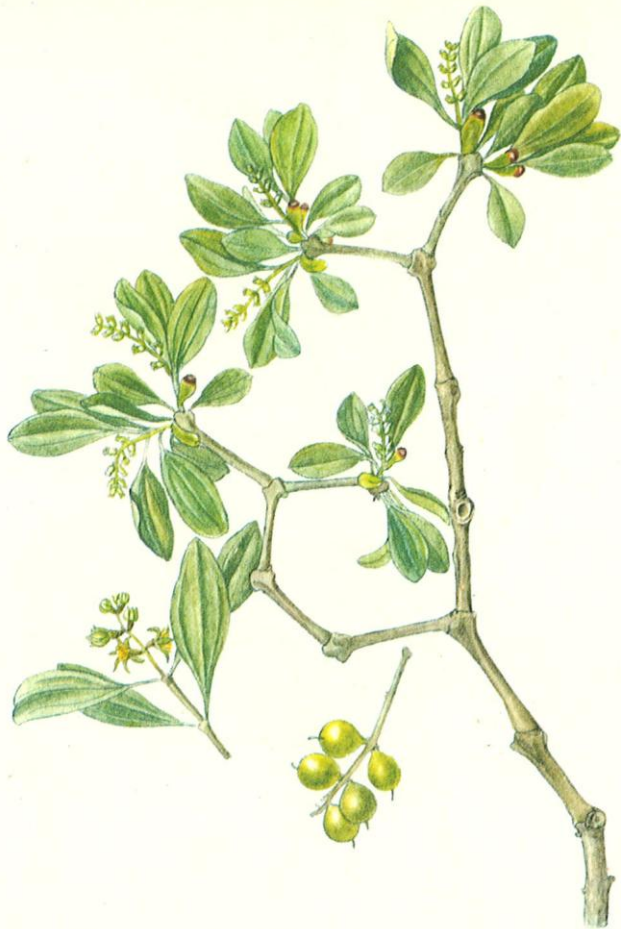
232

Jmelí bílé
Viscum album L.

Polocizopasný keřík s neopadávými listy, cizopasíci na větvích a na kmenech různých dřevin. Kořeny zapuštěné do dřeva vysávají z těla hostitele jenom vodu a v ní rozpuštěné soli. Je to rostlina dvoudomá a vytváří biologické rasy, cizopasíci na určitých listnatých dřevinách.
III-IV.

Viscum album

parazit v korunách
stromů, neopadavý

Ochmet evropský
Loranthus europaeus L.

233

Polocizopasný keřík s opadavými listy, vytvářející trsy až metr v průměru. Roste na dubech. V-VI.

Loranthus europaeus

parazit v korunách
stromů (nejčastěji dubů);
na zimu opadavý

234

Rdesno ptačí
Polygonum aviculare L.

Jednoletá bylina s poléhavými lodyhami, velmi hojná na rumišťích,
v polích, u cest a ve dlažbě chodníků. VI–X.

Polygonum aviculare

vysýchavo, bohato N -
ruderalizuje, slunno,
nesnáší okolo vyšší
bylinnou vegetaci
(stromové patro nevadí)

Rdesno hadí kořen
Bistorta major S. F. GRAY

235

Vysoká vytrvalá bylina, častá na vlhkých lukách a v rašelinách, zvláště ve vyšších polohách. VI–VIII.

Bistorta major

vlhko někdy mokro,
živinově bohato (N),
poloslunno až polostín

236

Rdesno obojživelné
Persicaria amphibia (L.) S. F. GRAY

Středně vysoká vytrvalá bylina s plazivým oddenkem. Vytváří dva na-
prsto odchylné typy. Ve vodě žijící rostliny mají plovoucí, dlouze řa-
píkaté listy, které vzplývají na hladině; vodní typ bohatě kvete. Pozemní
formy vytvářejí listy krátce řapíkaté a kvetou jen zřídka. VI–VIII.

Persicaria amphibia

vodní, ale vytváří i
terestrickou formu na
bahnitých půdách,
slunno, živinově bohato
naplaveninami (N),
vyhýbá se Ca

Persicaria lapatifolia

vlhko často bahnito,
živinově bohato (N),
slunno až poloslunno

238

Rdesno blešník

Persicaria lapathifolia (L.) S. F. GRAY

Statná jednoletá bylina, hojná na obnažených dnech rybníků, na vlhkých polích, v příkopech a na rumišťích. Je to druh velmi proměnlivý, vytvářející řadu plemen. VI-IX.

Rdesno pepřík

Persicaria hydropiper (L.) SPACH

239

Vyšší jednoletá bylina palčivé chuti, rozšířená na obnažených dnech vod, na lesních cestách, v mokřinách a ve vlhkých polích. VI–X.

Persicaria hydropiper

hygrofyt, mokro -
bahnito, slunno
(poloslunno), živinově
bohato - N (bez Ca)

Šťovík menší
Rumex acetosella L.

243

Nižší vytrvalá bylina, obecná na skálách, v písčínách, na mezích, ve vřesovištích a na polích. VI–IX.

Rumex acetosella

nitrofilní stanoviště, spíše
sušší, slunná

Rumex acetosa

nitrofilní louky, slunno,
trvalé vlhko

244

Šťovík obecný
Rumex acetosa L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, častá na vlhkých lukách a v příkopech.
VI–VII.

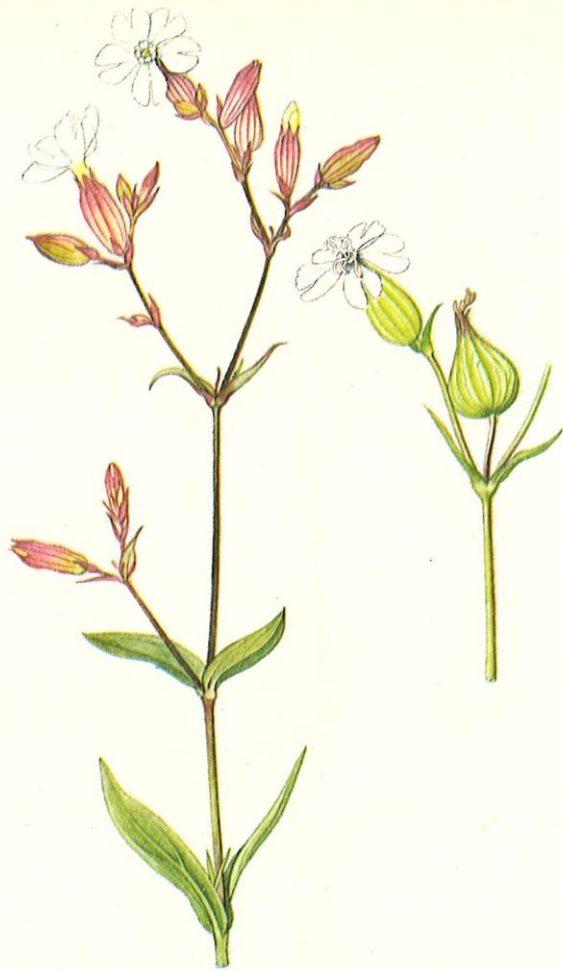
Rumex obtusifolius

vždy vlhko, živinově
bohato (N !!!) -
ruderalizuje, poloslunno
(až slunno)

246

Šťovík tupolistý
Rumex obtusifolius L.

Vysoká vytrvalá bylina, častá na rumištích, na přehnojených místech
v obcích, v luzích a na březích vod. VI–VII.

250

Knotovka bílá
Melandrium album GARCKE

Jednoletá až vytrvalá vyšší bylina, velmi častá na mezích, na lukách, ve vytrvalých píceřinách a u cest. Květy tohoto druhu jsou dvoudomé. Samičí rostliny mají nafouklý kalich s tobolkou, samčí bývají štíhlejší, s válcovitým kalichem, který po odkvětu opadá. VI-X.

Melandrium album, Silene pratensis

slunno (poloslunno),
živinově bohato (hlavně
N)- ruderalizuje, v létě
krátkodobě vysýchavo
(častější v nižších
polohách)

Knotovka červená

Melandrium rubrum (WEIG.) GARCCKE

251

Vyšší vytrvalá bylina, rozšířená ve vlhčích lesích, zvláště v horách.
V–VIII.

Melandrium rubrum

poloslunno (slunno), vždy alespoň čerstvě vlhko, živinově bohato (N, **NERUDERALIZUJE**), častější ve vyšších nadm. výškách

Silenka nadmutá
Silene vulgaris (MOENCH) GARCKE

253

Vyšší vytrvalá rostlina, hojná v travnatých porostech, na mezích, v příkopech, na lukách a stráních. V–X.

Silene vulgaris

slunno, vysýchavo,
živinově bohato bzemi
(často jen Ca)

254

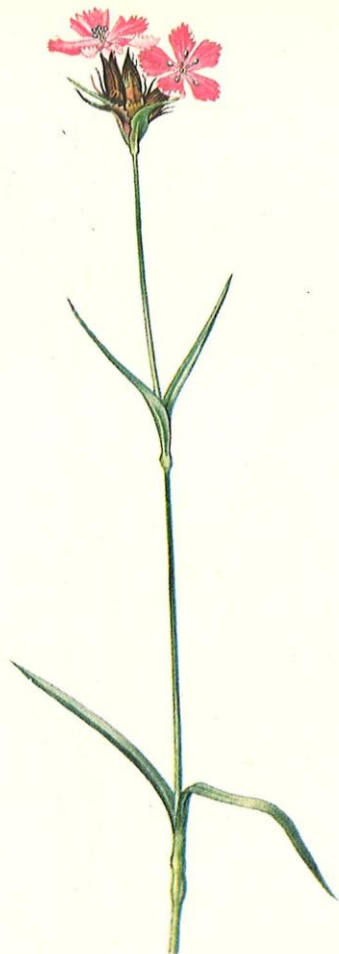
Silenka níci
Silene nutans L.

Vytrvalá vyšší bylina, rostoucí na suchých kamenitých stráních a ve světlých lesích. VI–VIII.

HVOZDÍKOVITÉ – CARYOPHYLLACEAE

Silene nutans

sucho, slunno (až
poloslunno), živinově
bohato bazemi (NE Ca !!!)

260

Hvozdík kartouzek

Dianthus carthusianorum L.

Vytrvalá, řídkce trsnatá a středně vysoká bylina, rostoucí na výslunných stráních, na suchých travnatých pahorcích a ve skálách. Je to druh dosti proměnlivý. VI–VIII.

Dianthus carthusianorum

slunno, sucho, živinově
bohato (báze)

Hvozdík pyšný
Dianthus superbus L.

261

Středně vysoká vytrvalá vonná bylina s ozdobnými květy. Roste vzácně ve světlých lesích a na stepních loukách. Druh kriticky ohrožený, chráněný! VI–IX.

Dianthus superbus

slunno, živinově bohato
(N), oglejení půd

Saponaria officinalis

vlhko až mokro, živinově bohato (N), poloslunno až polostinno (pobřežní křoviny, mokré louky, lužní lesy)

262

Mydlice lékařská
Saponaria officinalis L.

Vyšší vytrvalá bylina, častá v křovinách, na březích vod a na rumišťích. Celá rostlina (zvláště tlusté oddenky) obsahuje jedovatou látku saponin, která ve styku s vodou pění; lze jí užívat jako mýdla. Kořenů se používá v lékařství. Druh kriticky ohrožený! VI–X.

Rožec rolní
Cerastium arvense L.

265

Nízká vytrvalá bylina, vytvářející husté trsy, častá na mezích, v trávnicích a na výslunných stráních. V–VII.

Cerastium arvense

slunno až poloslunno,
časté sucho, živinově
alespoň středně bohato
(báze)

266

Křehkýš vodní

Myosoton aquaticum (L.) MOENCH

Vytrvalá, zřídka jednoletá bylina, středně vysoká, rostoucí na vlhkých místech v lesích a v křovinách. V–X.

Myosoton aquaticum

hodně vlhko až
přechodně mokro,
poloslunno až slunno,
živinově bohato (N)

Ptačinec prostřední (ptačinec žabinec)

Stellaria media (L.) VILL.

269

Nízký jednoletý nebo dvouletý druh, rostoucí na vlhčích půdách a jako plevel v zahradách i na polích. Za zelena poskytuje dobrý ptačí zob.

III-X.

Stellaria media

vlhko někdy mokro,
nitrofil - ruderalizuje,
poloslunno až polostín

Ptačinec velkokvětý
Stellaria holostea L.

271

Vytrvalá nižší bylina, vytvářející celé kolonie v hájích a v křovinách.
IV–VI.

Stellaria holostea

polostinno (až stinno),
vždy alespoň čerstvě
vlhko, živinově středně
bohato (N i baze) až
chudo, hlavně habrové
doubavy

290

Vřes obecný
Calluna vulgaris (L.) HALL

Nízký keřík, obecný na nevyživných lesních a rašelinných půdách, v písčínách a na holích. VII–X.

VŘESOVITÉ – ERICACEAE

Calluna vulgaris

extrémě živinově chudá
stanoviště, slunno až
polostín, sucho i
rašeliniště

Klikva bahenní
Oxycoccus palustris PERS.

291

Keřík s poléhavými kmínky, roztroušeně rostoucí na rašelinách. Ohrožený a chráněný druh! V–VII.

Oxycoccus palustris

rašeliniště, slunno,
(poloslunno), živinově
extrémě chudo, mokro

Vaccinium vitis-idaea

extrémně živinově chudo,
slunno až polostinno, k
vodě idiferentní (suché
písky i rašeliniště)

292

Brusinka obecná
Vaccinium vitis-idaea L.

Nízký keřík s neopadavými listy, rostoucí v lesích na rašelínách a na písčínách, zvláště v hornatějších krajích. Plodů se používá jako kompotového ovoce a listů v lékařství. V–VIII.

Borůvka černá
Vaccinium myrtillus L.

293

Nízký keřík, obecně rozšířený v lesích, na rašelinách a na vřesovištích.
Plodů se používá jako lesního ovoce a v lékařství. Léčivé jsou i listy.
V–VI.

Vaccinium myrtillus

polostinno až slunno, k
vodě indiferentní,
živinově vždy chudo

294

Vločyně bahenní
Vaccinium uliginosum L.

Nízký keřík podobný borůvce, s listy sivozelenými a s plody šedě ojněnými. Velmi porůznu je rozšířena v rašelinných lesích horských oblastí. Plody požití ve větším množství mohou způsobit zvracení. V–VI.

Vaccinium uliginosum

rašeliniště, v horách vždy tam, kde se hromadí surový humus (mör), slunno (poloslunno, živinově chudo

Prvošenka jarní
Primula veris L.

295

Nižší vytrvalá bylina, rostoucí ve světlých hájích, v křovinách a na lukách. Léčivka! IV–V.

Primula veris

vlhko v létě krátkodobě
vysýchavo, živinově
bohato bázemi (často jen
Ca; ne N), poloslunno

296

Prvosenska vyšší
Primula elatior (L.) HILL

Nízká vytrvalá bylina, častá na lukách a ve světlých lesích, zvláště v horských oblastech. Léčivka! III–V.

Primula elatior

vždy alespoň čerstvě
vlhko, živinově bohato
báze i N, polostinno až
poloslunno

298

Sedmikvítek evropský
Trientalis europaea L.

Nízká vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí v lesích a na rašelinách v horských krajích. V–VII.

Trientalis europaea

vždy vlhko (někdy i
hodně), poloslunno až
slunno, živinově chudo, v
horách od sm výše; níže
pouze na rašeliníštích

Dřípatka horská
Soldanella montana WILLD.

299

Nízká vytrvalá bylina, velmi roztroušeně rostoucí v horských stinných lesích jižních Čech. Ohrožený a chráněný druh! IV–VI.

Soldanella montana

vlhko, chudo, poloslunno
až polostinno (přizosené)
smrčiny a výše

Lysimachia vulgaris

polostinno (poloslunno),
živinově bohato (N), vlhko
až mokro (bahnito)

302

Vrbina obecná
Lysimachia vulgaris L.

Statná vytrvalá bylina, rozšířená v pobřežních křovinách, v luzích,
u potoků a rybníků. VI–VIII.

Vrbina penížková
Lysimachia nummularia L.

303

Nízká vytrvalá bylina s lodyhami po zemi se plazícími, hojná na vlhkých lukách, v pobřežních křovinách a v lužních lesích. V–VII.

Lysimachia nummularia

stinno až polostinno, živinově bohato (N), vlhko až mokro (bahnito)

Hnilák smrkový
Monotropa hypopitys L.

305

Vytrvalá nižší bylina bez zeleně listové, vyživující se organickými látkami, získávanými z lesního humusu. Má jednoduché, voskově žluté lodyhy s bledými šupinami, zakončené hroznem květů. Roste ve stinných lesích. Ohrožený druh. VI–VII.

Monotropa hypopitys

saprofyt; vždy vlhko,
humus, bez Ca

Hořec tečkovaný
Gentiana punctata L.

309

Středně vysoká vytrvalá bylina vysokých poloh Sudet. Kriticky ohrožený druh. Chráněný! VII–IX.

Gentiana punctata

kosodřevina a výše, vždy
vlhko, slunno, chudo až
středně bohato bazemi
(bez Ca!!)

Gentiana asclepiadea

horský (mimořádně sestupuje i do podhorského pásma) - indikuje přirozené zastoupení sm, živinově chudo (max. středně bohato), vždy vlhko

310

Hořec tolitovitý
Gentiana asclepiadea SCOP.

Vyšší vytrvalý a velmi ozdobný druh horských oblastí. Roste ve světlých lesích, na vysokohorských nivách a v kosodřevině. Chráněný!
VIII-X.

Hořec jarní
Gentiana verna L.

311

Vytrvalá nízká bylina, rostoucí vzácně na horských a vysokohorských lukách a skálách, zvláště vápencových, někdy i na lesních loučkách v nižších polohách. Kriticky ohrožený druh. Chráněný! III–VI.

Gentiana verna

vlhko (na jaře), slunno,
bohato na baze (často
pouze Ca!!!), nitrofóbní

314

Vachta trojlistá
Menyanthes trifoliata L.

Nižší vytrvalá bahenní rostlina, roztroušeně rostoucí na rašelinách a v bažinách. Ohrožený druh! Chráněná léčivka! V–VI.

Menyanthes trifoliata

slatinné louky (NE rašeliněště), poloslunno až slunno, mokro (stojatá voda), živinově středně bohato (bohato) - báze

316

Brčál menší
Vinca minor L.

Nižší vytrvalá polokřovitá vždyzelená rostlina s dlouhými oddenky, rostoucí ve světlých lesích a v luzích. Často se pěstuje v zahradách a na hřbitovech pod jménem barvínek. III–V.

Vinca minor

vždy polostín až stín,
živinově bohato (baze i
N), vždy alespoň čerstvě
vlhko

Tolita lékařská
Vincetoxicum hirundinaria MEDIK.

317

Středně vysoká bylina, častá v teplejších oblastech ve světlých lesích a na výslunných stráních nebo ve skálách. V–VIII.

Vincetoxicum hirundinaria

teplomilné živné (bazemi -
často jen Ca), doubravy
vysýchavé

318

Kopytník evropský
Asarum europaeum L.

Nízká vytrvalá bylina, která po rozemnutí voní kafrem a pepřem. Roste ve stinných lesích a v křovinách. III–V.

Asarum europaeum

stín, živinově chudo i
bohato, vždy vlhko

Podražec křovištní
Aristolochia clematitis L.

319

Středně vysoká vytrvalá a nepříjemně páchnoucí bylina, rozšířená v teplých oblastech ve světlých lesích a v křovinách. V–VII.

Aristolochia clematitis

slunno až polslunno,
živinově bohato (hlavně N),
v létě krátkodobě může
vyschnout

324

Kostival lékařský
Symphytum officinale L.

Vyšší vytrvalá bylina, velmi častá v příkopech, na březích vod, na vlhkých lukách a na rumišťích. V–VII.

Symphytum officinale

vždy hodně vlhko často
bahnito, živinově bohato - N
(neruderalizuje), polostinno
až slunno

Kostival hlíznatý
Symphytum tuberosum L.

325

Vytrvalá, středně vysoká bylina, rostoucí porůznu v horských lesích,
v luzích, v hájích a na mýtinách. IV–VI.

Symphytum tuberosum

vždy alespoň slabě vlhko,
poloslunno (až polostinno),
živinově indiferentní
(inklinuje k bazím); bučiny (v
celém vertikálním rozpětí)

328

Kamejka modronachová

Lithospermum purpureocaeruleum L.

Vytrvalá, středně vysoká bylina s dlouhými výběžky a s velmi ozdobnými květy. Roste ve světlých lesích, v lesostepích a na křovinatých stráních, zvláště na vápencových nebo slinitých půdách. Ohrožený druh! V–VII.

Lithospermum purpureo-coeruleum

živné (bázemi) vysýchavé
doubravy, polostín (až
poloslunno)

330

Plicník lékařský
Pulmonaria officinalis L.

Vytrvalá, středně vysoká bylina se skvrnitými nebo tmavě zelenými listy. Roste dosti často v hájích a ve světlých humózních lesích. Léčivka!
III–V.

Pulmonaria officinalis

vždy vlhko, živinově
bohato - N
(neruderalizuje),
polostinno

334

Pomněnka lesní

Myosotis sylvatica (EHRH.) HOFFM.

Vytrvalá nebo dvouletá nižší bylina, rostoucí ve vlhkých lesích a na mýtinách. V–IX.

BRUTNÁKOVITÉ – *BORAGINACEAE*

Myosotis sylvatica

vlhko (ne bahnito!!),
polostinno, živinově
bohato (N)

Hadinec obecný
Echium vulgare L.

335

Vysoká dvouletá bylina, častá na výslunných stráních, na mezích, na úhorech a na náspech. VI–X.

Echium vulgare

sucho, slunno
(poloslunno), živinově
bohato (N)

338

Hluchavka skvrnitá
Lamium maculatum L.

Středně vysoká vytrvalá bylina s dlouhými nadzemními výběžky. Je častá v hájích, v lužních lesích, v křovinách a na rumišťích. IV–X.

Lamium maculatum

nitrofil (neruderalizuje),
vždy čerstvě vlhko,
(javorový druh s bukem),
polostinno, skeletovité
půdy

Hluchavka bílá
Lamium album L.

339

Vyšší vytrvalá bylina, obecně rozšířená v křovinách, v lesích, na rumišťích a v plotech. Léčivka! V–VIII.

Lamium album

vždy alespoň slabá
vlhkost, slunno
(poloslunno), nitrofil
(ruderalizuje)

340

Hluchavka nachová
Lamium purpureum L.

Jednoletá nebo ozimá nižší bylina, hojná jako plevel na polích, v zahradách a na rumišťích. III–X.

Lamium purpureum

nitrofil - ruderalizuje,
vždy alespoň slabě vlhko,
slunno až poloslunno

Hluchavka objímavá
Lamium amplexicaule L.

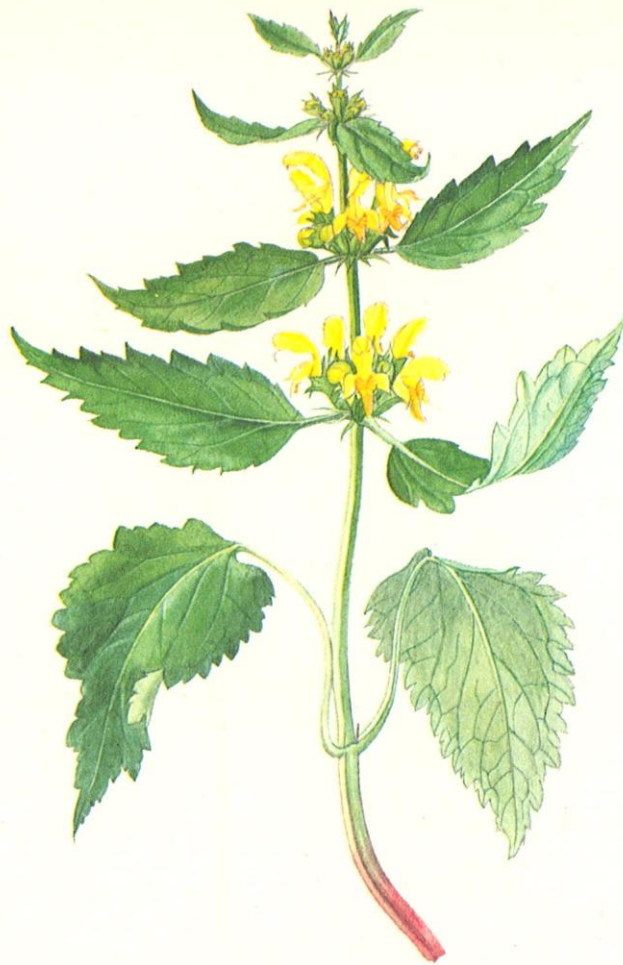
341

Jednoletá až ozimá bylina, častá jako plevel na polích a na rumištích.
III–VI.

Lamium amplexicaule

vysýchavo, slunno
(nesnáší zástin vyššími
druhy), nitrofil
(ruderalizuje), obnažené
půdy

342

Pitulník žlutý
Galeobdolon luteum HUDS.

Středně vysoká vytrvalá bylina s dlouhými nadzemními výběžky, dosti hojná ve vlhkých lesích a v křovinách. IV–VI.

Galeobdolon luteum

bučinný druh vždy s javorem, vždy trvale vlhko, polostín až poloslunno, živinově alespoň středně bohato až bohato (N), dobrá humifikace, provzdušnění

Srdečník obecný
Leonurus cardiaca L.

343

Vyšší vytrvalá bylina, častá na rumišťích, v plotech a na návsích. VI–X.

Leonurus cardiaca

nitrofil - ruderalizuje,
vždy alespoň slabě vlhko,
slunno

344

Čistec bahenní
Stachys palustris L.

Vyšší vytrvalá bylina, rostoucí na vlhkých lukách, v příkopech, v luzích a jako polní plevel. Kořenové hlízký jsou jedlé. VI-IX.

Stachys palustris

hodně vlhko až bahnito,
poloslunno, živinově
bohato - N - ruderalizuje
(čas v lužních lesích)

Čistec lesní
Stachys sylvatica L.

345

Vyšší vytrvalá bylina vlhkých lesů a křovin. VI–IX.

Stachys sylvatica

stinno až polostinno, vždy
alespoň čerstvě vlhko,
živinově bohato - N
(neruderalizuje)

Stachys recta

slunno, sucho (stepi a lesostepi), živinově bohato bazemi (často jen Ca), šípákové doubravy

346

Čistec přímý
Stachys recta L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, hojná v teplejších oblastech na výslunných stránkách a v lesostepích. VI–IX.

Měrnice černá
Ballota nigra L.

347

Vyšší vytrvalá bylina, velmi častá na rumišťích, na úhorech, v příkopech, v křoví a u plotů. VI–IX.

Ballota nigra

živinově bohato (nitrofilní
- ruderalní), sucho,
slunno

348

Bukvice lékařská
Betonica officinalis L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, rostoucí ve světlých lesích a na vlhkých lukách. VII–IX.

Betonica officinalis

sucho i mokro (oglejené půdy), poloslunno až polostín, živinove středně až bohato

Konopice polní
Galeopsis tetrahit L.

349

Středně vysoká až vysoká jednoletá bylina, velmi častá v luzích, v křovinách, na polích a na rumišťích. VII–X.

Galeopsis tetrahit

nitrofil - ruderál, slunno, v létě vysýchavo

350

Konopice pýřitá
Galeopsis pubescens BESS.

Středně vysoká jednoletá bylina, častá ve světlých vlhčích lesích, v křovinách, na stráních a na rumištích. VII–IX.

Galeopsis pubescens

polostín (vždy v lese),
nitrofil (neruderalizuje),
vždy vlhko

Konopice sličná
Galeopsis speciosa MILL.

351

Středně vysoká jednoletá bylina, rostoucí na pasekách, v lesích a v křovinách. VII–X.

Galeopsis speciosa

nitrofil (často
ruderalizuje), vždy
alespoň čerstvě vlhko,
polosluuno

Medovník meduňkolistý
Melittis melissophyllum L.

353

Melittis melissophyllum

teplomilné, živné (báze,
často jen Ca), doubravy
(poloslunno až polostinno),
nevysýchavé

Vyšší vytrvalá, velmi ozdobná bylina světlých hájů a křovin v teplých oblastech. Druh ohrožený a chráněný! V–VI.

354

Černohlávek obecný
Prunella vulgaris L.

Nižší vytrvalá bylina, velmi obecná na lukách, na pastvinách, na pasekách, na rumišťích a ve světlých lesích. V–X.

Prunella vulgaris

vždy alespoň slabě vlhko,
živinově bohato
(především N, ale i báze),
poloslunno až slunno

Popenec břechňanolistý
Glechoma hederacea L.

355

Nižší vytrvalá bylina s poléhavými lodyhami, velmi hojná na mezích,
na lukách, v křovinách a v lesích. IV–VII.

Glechoma hederacea

vždy vlhko, stinno až
poloslunno, nitrofil -
ruderalizuje

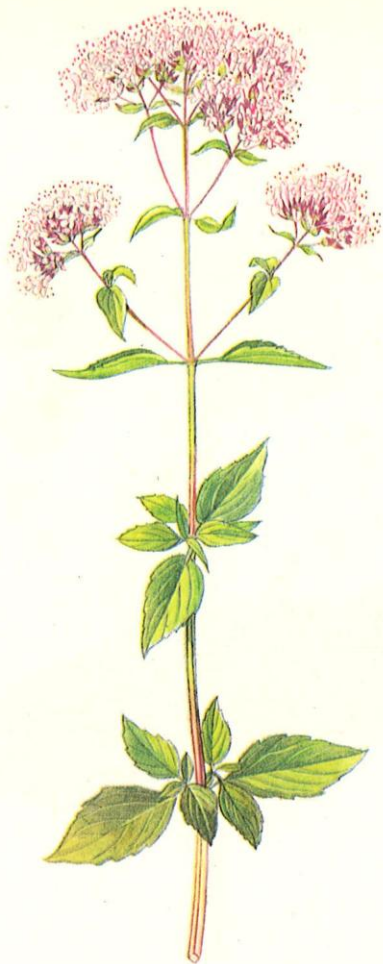
Klinopád obecný
Clinopodium vulgare L.

357

Středně vysoká vytrvalá bylina; častá ve světlých lesích, na výslunných stráních a v křovinách. VII–X.

Clinopodium vulgare

slunno, často sucho, k živinám idiferentní (ale nesnáší výrazně chudá (kyselá) stanoviště)

Dobromysl obecná
Origanum vulgare L.

359

Středně vysoká vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí ve světlých lesích
a na výslunných stráních. Léčivka! VII–IX.

Origanum vulgare

slunno (poloslunno),
sucho, živinově středně
bohato až bohato (báze)

360

Šalvěj přeslenitá
Salvia verticillata L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, rostoucí hlavně v teplejších oblastech ve světlých lesích, na výslunných stránkách, na mezích a na rumištích.
VI-IX.

Salvia verticillata

kalcifyt, výslunno, sucho,
(údajně původní jen na j.
Slovensku)

Šalvěj luční
Salvia pratensis L.

361

Salvia pratensis

slunno (výjimečně
poloslunno - sterilní),
živinově bohato (báze i
N), v létě vysýchavo

Středně vysoká vytrvalá bylina, hojná na suchých lukách, na stráních
a ve světlých lesích, zvláště v nižších polohách. V–VI.

Zbĕhovec plazivý
Ajuga reptans L.

363

Nízká vytrvalá bylina s dlouhými nadzemními výběžky, velmi častá ve vlhčích lesích, na lukách, v příkopech a na pasekách. IV–VII.

Ajuga reptans

živinově bohato (spíše N,
méně často i báze), vlhko,
poloslunno až polostino

364

Ožanka kalamandra
Teucrium chamaedrys L.

Nižší vytrvalá bylina, vytvářející celé kolonie. Roste v teplých krajích na výslunných suchých stráních a v lesostepích. VII–IX.

Teucrium chamaedrys

slunno, sucho, živinově
bohato - baze (často jen Ca);
lesostepi

Máta dlouholistá
Mentha longifolia (L.) HUDS.

365

Vysoká vytrvalá bylina, častá v pobřežních houštinách, podle potoků,
v luzích a na březích vod, někdy i na rumišťích. VII–IX.

Mentha longifolia

hodně vlhko (až slabě
mokro), gleje, živinově
bohato (především N, ale
i báze - často jen Ca),
slunno

366

Máta vodní
Mentha aquatica L.

Vytrvalá vyšší rostlina, hojná na březích vod, v příkopech a na bažinách, hlavně v teplejších oblastech. VII–X.

Mentha aquatica

bahnito (mokro),
poloslunno, živinově
bohato (především N,
NERUDERALIZUJE)

Máta rolní
Mentha arvensis L.

367

Nižší vytrvalá bylina, častá na lukách, na úhorech, v příkopech a na vlhkých polích. VII–IX.

Mentha arvensis

vždy vlhko (ne mokro),
slunno (poloslunno),
živinově bohato (N)

368

Karbinec evropský
Lycopus europaeus L.

Vysoká vytrvalá bylina, velmi častá u vod v pobřežních houštinách, v příkopech, v rákosinách a v prameništích. VII–IX.

Lycopus europaeus

hodně vlhko až mokro,
bahnito, živinově bohato
(N), poloslunno (většinou
lužní lesy)

372

Lilek potměchuť
Solanum dulcamara L.

Popínavý polokeř s lodyhami naspodu dřevnatějícími, až 3 m dlouhými. Dostí častý v pobřežních křovinách, u vod, v luzích a někdy i na rumišťích. VI–IX.

Solanum dulcamara

vlhko až mokro, nitrofil,
poloslunno až polostinno
(liana na olších), nížiny až
nižší vrchoviny

Rulík zlomocný
Atropa bella-donna L.

373

Statná vytrvalá bylina, dosti vzácná v lesích a na pasekách, zvláště ve vyšších polohách. V lékařství se používá listů a kořenů. Celá rostlina je prudce jedovatá. Rovněž lesklé bobule, lákavě vypadající, jsou prudce jedovaté a často působí těžké otravy, zvláště u dětí. VI–VIII.

Atropa bella-donna

pasečný druh, poloslunno
až slunno, vždy vlhko,
přechodný nitrofil

374

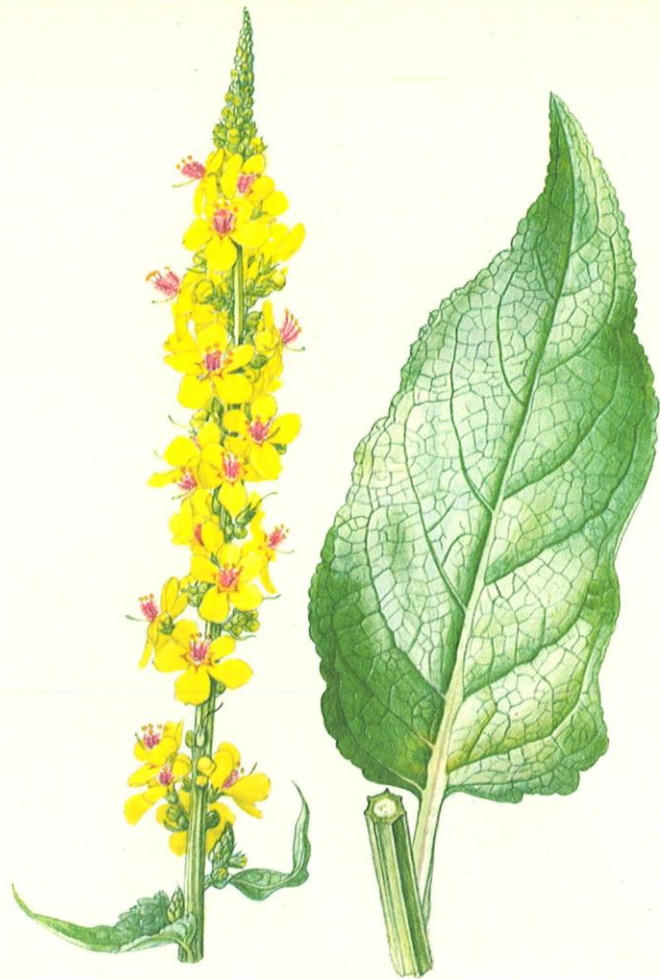
Blín černý
Hyoscyamus niger L.

Středně vysoká jednoletá až dvouletá bylina, roztroušeně rostoucí na polích a na rumišťích zvláště v teplejších krajích. Celá rostlina nepříjemně páchne a je jedovatá. Léčivka! Ohrožený druh! VI–X.

LILKOVITÉ – *SOLANACEAE*

Hyoscyamus niger

nitrofil - ruderál, slunno, v
létě vysýchavo

Divizna černá
Verbascum nigrum L.

379

Verbascum nigrum

slunno, vždy alespoň
slabě vlhko, živinově
bohato (N) - občas
ruderalizuje

Až metr vysoká dvouletá bylina, vyskytující se na suchých stráních, ve
světlych lesích, na náplavech a u cest. VI–IX.

Rozrazil klasnatý

Pseudolysimachion spicatum (L.) OPIZ

381

Středně vysoká vytrvalá bylina, dosti častá – zvláště v teplých oblastech – na výslunných travnatých stráních a ve světlých lesích. VI–X.

Pseudolysimachion spicatum

vysýchavo, poloslunno až
slunno, živinově
indiferentní (inklinuje
však k bázím)

382

Rozrazil rezekvítek
Veronica chamaedrys L.

Nižší vytrvalá bylina, velmi hojná na lukách, na pastvinách, na mezích,
ve světlých lesích a v křovinách. IV–IX.

Veronica chamaedrys

v létě krátkodobě slabě
vysýchavo, poloslunno až
polostinno, živinově
bohato (především baze)

Rozrazil lékařský
Veronica officinalis L.

383

Poléhavá vytrvalá bylina s lodyhami přitisklými k zemi, rostoucí často ve světlých lesích, na sušších lukách a na pastvinách. Léčivka! VI–VIII.

Veronica officinalis

v létě sucho, živinově chudo (surový humus), slunno (nesnáší okolo vyšší byliny)

384

Rozrazil potoční
Veronica beccabunga L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, obecně rozšířená v potocích, v prameništích, na březích vod a v příkopech. V–VIII.

Veronica beccabunga

mokro, slunno až
poloslunno, živinově
bohato (N) (někdy i
eutrofní vody)

386

Rozrazil rozprostřený
Veronica prostrata L.

Nižší vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí na výslunných travnatých stráních, na pastvinách a u cest, zvláště v teplejších oblastech. Ohrožený druh! IV–VI.

Veronica prostrata

slunno, vysýchavo,
živinově bohato bazemi
(často jen Ca); lesostepi

Rozrazil ožankovitý
Veronica teucrium L.

387

Středně vysoká vytrvalá bylina, roztroušená ve světlých lesostepních hájích a na výslunných stráních v teplých oblastech. V–VII.

Veronica teucrium

slunno, vysýchavo,
živinově bohato bazemi
(často jen Ca); lesostepi

390

Rozrazil břechťanolistý
Veronica hederifolia L.

Nízká ozimá nebo jednoletá bylina s poléhavými lodyhami, velmi hojná ve vlhčích lesích, na lukách, v zahradách, na rumišťích a na polích. III–V.

Veronica hederifolia

vždy alespoň čerstvě
vlhko, jarní efemer,
slunno, nitrofil (často
ruderál)

Lnice květel
Linaria vulgaris MILL.

393

Středně vysoká vytrvalá bylina, obecně rozšířená na polích, na úho-
rech, na rumištích, ve stráních a ve světlých lesích. VI–X.

Linaria vulgaris

slunno, v létě vysýchavo,
nitrofil (někdy
ruderalizuje)

Krtičník hlíznatý
Scrophularia nodosa L.

395

Vyšší vytrvalá bylina, dosti rozšířená v lesích, v pobřežních houštinách a křovinách. VI–VII.

Scrophularia nodosa

vždy čerstvě vlhko,
živinově středně bohato
až bohato (N), stinno
(polostinno)

Náprstník velkokvětý
Digitalis grandiflora MILL.

397

Vyšší vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí ve světlých lesích a na křovinatých stráních. VI–IX.

Digitalis grandiflora

humidestruktivní
(paseky), vždy vlhko,
slunno až poloslunno,

Světlík lékařský
Euphrasia rostkoviana HAYNE

401

Nižší jednoletá polocizopasná bylina, rozšířená na lukách, v příkopech, ve světlých lesích a na pastvinách. Léčivka! VI–VIII.

Euphrasia rostkoviana

sucho, slunno, živinově
středně bohato (chudo) -
bez Ca,

Melampyrum pratense

poloslunno (polostinno,
trvale vlhko, živinově
indiferentní (poloparazit) -
většinou však chudo

404

Černýš luční
Melampyrum pratense L.

Středně vysoká polocizopasná jednoletá bylina, hojná v lesích a na lesních lukách. Svými kořeny se přisává ke kořenům hostitelských rostlin a odnímá jim živné roztoky. VII–IX.

Černýš lesní
Melampyrum sylvaticum L.

405

Jednoletá nižší polocizopasná bylina, hojná v lesích a v křovinách, zvláště v horských oblastech. Je to druh velmi proměnlivý. VI–VIII.

Melampyrum sylvaticum

podhorský až horský, vždy vlhko, polostinno, živinově indiferentní (poloparazit) - většinou chudo

406

Černýš hajní

Melampyrum nemorosum L.

Středně vysoká polocizopasná bylina, dosti častá v lesích, v křovinách a na pasekách. Je to druh velmi proměnlivý. VI–VIII.

Melampyrum nemorosum

poloslunno, v létě
krátkodobě vysýchavo,
živinově indiferentní
(většinou chudší - vyhýbá
se Ca), (habrové
doubravy)

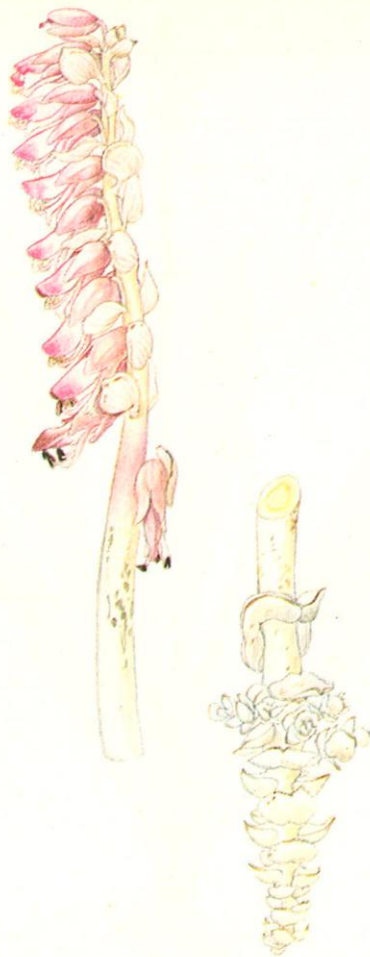
Černýš rolní
Melampyrum arvense L.

407

Středně vysoká jednoletá polocizopasná bylina, rozšířená na křovinatých stráních, v polích a na úhorech. Ohrožený druh! VI–VIII.

Melampyrum arvense

slunno (poloslunno),
vysýchavo, živinově
indiferentní (ale většinou
báze)

Podbílek šupinatý
Lathraea squamaria L.

409

Nízká vytrvalá rostlina, cizopasící na kořenech listnatých stromů, zvláště olší. Pomocí přísavek se přisává k hostitelskému stromu a odebírá mu vodu i živiny. Je rozšířen ve stinných lesích a v luzích. IV–V.

Lathraea squamaria

parazit, vždy vlhko,
poostín až stín, bohato
humusem (nejčastěji
parazituje na kořenech
olší a javorů)

410

Jitrocel kopinatý
Plantago lanceolata L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, obecně rozšířená jako plevel na polích a na travnatých místech. Léčivka! V–X.

Plantago lanceolata

obnažené půdy, vždy alespoň slabě vlhko, slunno, živinově bohato (N), POZOR !!! - indiferentní k těžkým kovům v půdě

Jitrocel prostřední
Plantago media L.

411

Vytrvalá, středně vysoká bylina, častá na luzích, ve světlých lesích, na mezích a u cest. V–VIII.

Plantago media

obnažené půdy, často druhotně zhutnělé ušlapáváním, vždy alespoň slabě vlhké, živinově bohato (báze i N)

Plantago major

obnažené půdy, často
druhotně zhutnělé
ušlapáváním, vždy
alespoň slabě vlhké,
živinově bohato (báze i N)

412

Jitrocel větší
Plantago major L.

Nižší jednoletý až vytrvalý druh, obecný u cest, v příkopech, na pastvinách, na rumišťích, na lukách a v polích. VI–X.

Svízelka chlupatá
Cruciata laevipes OPIZ

413

Středně vysoká vytrvalá bylina, hojná na lukách, na pastvinách, v příkopech, v křovinách a ve světlých lesích. IV–VI.

Cruciata laevipes

vlhko (často slabě
mokro), slunno, živinově
bohato (N)

Cruciata glabra

vlhko (až slabě mokro),
poloslunno (slunno),
živinově vždy bohato
(především humusovými
látkami)

414

Svízelka lysá

Cruciata glabra (L.) EHREND.

Nízká vytrvalá bylina, dosti častá na lukách, v hájích a ve světlých le-
sích, zvláště horských. IV–VI.

Svízeľ syřiřtřovŷ
Galium verum L.

415

Střednř vysokŷ vytrvalŷ bylina, velmi hojnŷ na vŷslunnŷch strŷnŷch, ve svřtlŷch leřich a na suchŷch pastvinŷch. VI–IX.

Galium verum

vysŷchavo, slunno
(vŷjimečně poloslunno),
živinově bohato (bŷze)

416

Svízel okrouhloolistý
Galium rotundifolium L.

Vytrvalá nižší vystoupavá bylina, rostoucí roztroušeně v lesích, zvláště horských. VI–VII.

Galium rotundifolium

živinově chudo až středně
bohato, vždy čerstvě
vlhko, polostinno až
stinno

418

Svível povázka
Galium mollugo L.

Vytrvalá, dosti vysoká bylina, obecná na lukách, v křovinách a na me-
zích. Druh značně proměnlivý. VI–X.

Galium mollugo

živinově bohato (báze i
N), slunno (poloslunno),
oglejené půdy (většinou
jen na loukách)

Svível lesní
Galium sylvaticum L.

419

Statná vytrvalá bylina, velmi častá v lesích a v křovinách. VII–IX.

Galium sylvaticum

druh bučin, živných
(báze), vždy alespoň slabě
vlhko (směrem k východu
ubývá)

Svível přítula
Galium aparine L.

421

Vysoká jednoletá až ozimá bylina s chabými, dlouhými lodyhami, která se přichycuje háčkovitými chlupy na okolní rostliny. Je hojný v křovinách, ve světlých lesích, v polích, v plotech a na rumišťích. V–XI.

Galium aparine

nitrofil - ruderál,
polostinno až poloslunno,
vždy vlhko

Galium odoratum

bučinný, živinově středně
bohato až bohato (báze),
vždy čerstvě vlhko

422

Svível vonný (mařinka vonná)

Galium odoratum (L.) SCOP.

Nízká vytrvalá bylina, vytvářející rozsáhlé porosty ve stinných lesích
na úrodnějších půdách. Při sušení silně voní kumarinem (jako seno).

Léčivka! IV–V.

Svízel sivý
Galium glaucum L.

423

Vyšší vytrvalý a teplomilný druh, rostoucí na výslunných skálách a v lesostepích. V–VII.

Galium glaucum

slunno, sucho, živinově bohato bázemi (často jen Ca); stepi, lesostepi (šípákové doubravy)

424

Mařinka psí
Asperula cynanchica L.

Nižší vytrvalá bylina, dosti častá na výslunných stráních, ve skálách a ve světlých lesích v nižších polohách. VI–IX.

MOŘENOVITÉ – RUBIACEAE

Asperula cynanchica

stepi, lesostepi, živinově bohato (báze, často jen Ca), sucho, slunno

428

Pižmovka mošusová
Adoxa moschatellina L.

Vytrvalá a útlá, po pižmu páchnoucí bylina, rozšířená ve vlhkých hájích a v křovištích. III–V.

Adoxa moschatellina

jarní heliofyt (efemeroid),
živinově bohato (N),
vlhko, poloslunno (až
polostín)

430

Kozlík lékařský
Valeriana officinalis L.

Vysoká vytrvalá bylina, dosti častá na vlhkých lukách, v pobřežních křovinách, v lužních lesích a na vlhkých skálách. Léčivka! V–VIII.

Valeriana officinalis

vlhko až mokro, živinově
vždy bohato (N -
NEruderalizuje),
poloslunno až polostinno

Čertkus luční
Succisa pratensis MOENCH

435

Středně vysoká vytrvalá bylina, rostoucí na vlhkých lukách. VII–X.

Succisa pratensis

slunno, vlhko až mokro,
živinově středně bohato
(naplaveniny)

436

Chřastavec rolní

Knautia arvensis (L.) COULT.

Středně vysoká vytrvalá bylina, obecná na mezích, na suchých lukách,
v pastvinách a ve světlých lesích. V–X.

ŠTĚTKOVITÉ – *DIPSACACEAE*

Knautia arvensis

v létě krátkodobě
vysýchavo, živinově
bohato (N), slunno

Zvonek okrouhloolistý
Campanula rotundifolia L.

439

Většinou nižší vytrvalá bylina, častá na suchých lukách, na pastvinách,
ve světlých lesích a na skálách. VI–X.

Campanula rotundifolia

slunno (poloslunno), živinově
středně bohato (až bohato), v
létě vždy vysýchavo

440

Zvonek broskvolistý
Campanula persicifolia L.

Vytrvalá vyšší rostlina, roztroušeně rostoucí ve světlých lesích, na skálách a ve stráních. VI–VIII.

Campanula persicifolia

poloslunno až polostín,
možnost krátkodobějšího
přísušku, živinově bohato
(především báze),
(vysýchavé živné doubravy)

Zvonek rozkladitý
Campanula patula L.

441

Dvouletá, středně vysoká bylina, častá na lukách, na mezích, ve stráních, ve světlých lesích a na pastvinách. V–VIII.

Campanula patula

živné louky s možností
krátkodobého přisušku,
slunno až poloslunno

442

Zvonek řepkový
Campanula rapunculoides L.

Vytrvalá statná bylina, hojná v křovištích a v lesích i jako plevel na polích a v zahradách. VI–X.

Campanula rapunculoides

(teplomilné živné
doubravy) většinou ale
mimo les, vysýchavo,
slunno (poloslunno),
živinově bohato
(především báze)

Zvonek kopřivolistý
Campanula trachelium L.

443

Vysoká vytrvalá bylina, častá v lesích, hájích a v křovinách. VII–X.

Campanula trachelium

(vždy většinou v lese)
teplomilné živné doubravy,
ale i okraje lesů, živinově
bohato (báze), v létě
krátkodobě vysýchavé, spíše
polostinno

444

Zvonek klubkatý
Campanula glomerata L.

Vyšší vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí, zvláště v teplých oblastech, na stepních stráních a ve světlých lesích, nejhojněji na vápnatých půdách. VI–X.

Campanula glomerata

slunné až poloslunné, v létě
vysýchavé, živinově bohaté
(báze)

Zvonečník klasnatý
Phyteuma spicatum L.

445

Vyšší vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí na lesních lukách, v křovinách a v luzích. V–VIII.

Phyteuma spicatum

vždy čerstvě vlhko,
živinově bohato (báze),
polostinno až polostinno

446

Zvonečník hlavatý
Phyteuma orbiculare L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, rostoucí vzácně na vlhkých, slatinných lukách v nížině nebo na vlhkých lukách a horských skálách, zvláště na vápencovém podkladu. Chráněný! V–IX.

Phyteuma orbiculare

kalci-fyt (Ca!!), vždy alespoň slabě vlhko, poloslunno; v Č. velmi zřídka-vě, M. častě-jší

Pavinec horský
Jasione montana L.

447

Jasione montana

sucho, slunno, chudo (bez
Ca!)

Dvouletá, středně vysoká bylina, častá na slunečných písčitých a kamenitých místech, ve vřesovištích a ve světlých lesích, zvláště na nevápnicových půdách. VII–X.

448

Čekanka obecná
Cichorium intybus L.

Vyšší vytrvalá bylina, obecná u cest, na pastvinách, na lukách a na násepch, zvláště v teplejších oblastech. VII–X.

Cichorium intybus

slunno, často v létě
sucho, živinově alespoň
středně bohato (báze),
nesnáší konkurenci
vyšších bylin, druhotně
zhutnělé půdy

Kapustka obecná
Lapsana communis L.

449

Lapsana communis

poloslunno až slunno,
živinově bohato (hlavně
N), vždy alespoň slabě
vlhko

Vyšší jednoletá nebo dvouletá bylina, častá jako plevel v zahradách,
na rumišťích, ve světlých lesích a v křovinách. V–X.

Škarda bahenní
Crepis paludosa (L.) MOENCH

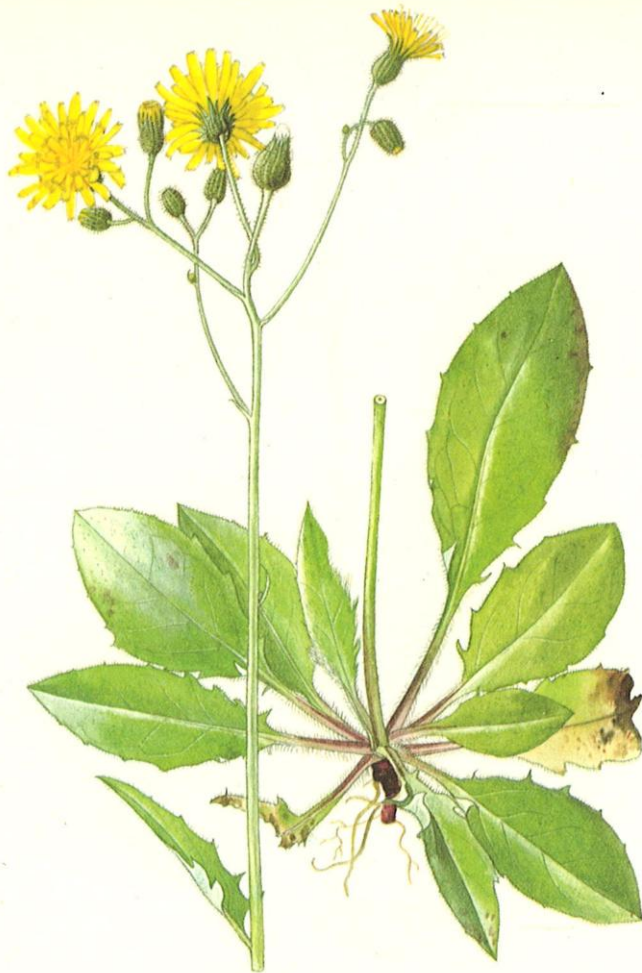
451

Crepis paludosa

vlhko až mokro, bahnito,
slunno (někdy
poloslunno), živinově
bohato (báze (často jen
Ca) + N)

Vytrvalá vyšší rostlina, častá na prameništích, v bažinných lukách
a v lužních lesích. V–VIII.

454

Jestřábník zední
Hieracium murorum L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, obecná v lesích, ve skálách a v křovinách. IV–X.

Hieracium murorum

stinno (polostinno), vždy
vlhko, živinově spíše
chudo (bez Ca)

456

Locika zední
Mycelis muralis (L.) DUM.

Středně vysoká vytrvalá bylina, častá ve vlhkých lesích a na rumišťích.
VI-IX.

Mycelis muralis

poloslunno až polostinno
(stinno), vždy alespoň
čerstvě vlhko, živinově
středně bohato až bohato
(N, i báze), ruderalizuje

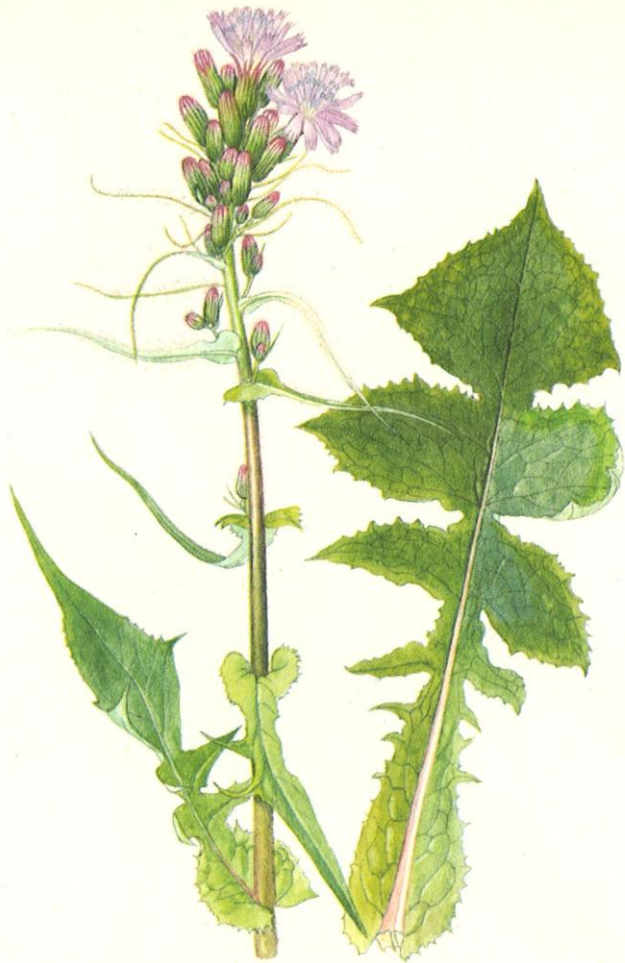
Locika kompasová
Lactuca serriola (L.) TORN.

457

Lactuca serriola

sucho, slunno, nitrofil -
ruđerál

Vysoká dvouletá bylina, rostoucí zvláště v teplejších krajích na výslunných stráních, ve skálách, v sutích, v lomech a u cest. Tento druh patří mezi takzvané kompasové rostliny. Jeho listy se stáčejí kolmo k zemi ve směru přibližně severojižním. VII-IX.

Mléčivec alpský
Cicerbita alpina (L.) WALLR.

461

Statná ozdobná bylina, roztroušeně rostoucí ve stinných horských le-
sích, v kosodřevině a na vysokohorských nivách. VII–IX.

Cicerbita alpina

vlhko až mokro, břehy
horských potoků,
štěrkovito, živinově
středně bohato, od
přirozeného výskytu
smrku výše, poloslunno
(směrem do vyšších
nadm.

462

Věsenka nachová
Prenanthes purpurea L.

Vyšší vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí ve stinných horských le-
sích a u horských potoků. VII–IX.

Prenanthes purpurea

vždy alespoň čerstvě
vlhko, živinově max.
středně bohato (spíše
chudo), polostinno až
stinno, nejčastěji v
jedlových bučinách a výše
ve smrčinách (výjimečně v
nižších polohách)

Pampeliška obecná
Taraxacum officinale WEB.

463

Nízká vytrvalá bylina se silným kulovým kořenem a s bílým mlékem ve všech částech. Velmi proměnlivý druh. Léčivka! IV–VIII.

Taraxacum officinale

slunno (poloslunno), vždy alespoň slabě vlhko, živinově bohato - především N - ruderalizuje, ale i baze

Řebříček bertrám
Achillea ptarmica L.

477

Vyšší vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí na vlhkých lukách, v příkopech a v pobřežních křovinách. VII–X.

Achillea ptarmica

vlhko až mokro, živinově
bohato (N), poloslunno

478

Řebříček obecný
Achillea millefolium L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, velmi hojná na lukách, na mezích, ve stráních, na lesních mýtinách a na rumišťích. Je to rod značně proměnlivý; kromě uvedeného druhu roste u nás ještě celá řada drobných druhů příbuzných, navzájem si dosti podobných. Léčivka! VI–X.

Achilea millefolium

slunno, živinově bohato,
může v létě krátkodobě
vyschnout

482

Kopretina bílá

Leucanthemum vulgare LAM.

Středně vysoká vytrvalá bylina, velmi hojná na lukách, na mezích, ve stráních a ve světlých lesích. Druh dosti proměnlivý. V–X.

HVĚZDNICOVITÉ – ASTERACEAE

Leucanthemum vulgare

pouze na loukách,
živinově bohato
(především báze), slunno,
v létě krátkodobě
vysýchavo

484

Kopretina chocholičnatá

Tanacetum corymbosum (L.) SCH. BIP.

Vytrvalá bylina, dosti častá ve světlých lesích a na křovinatých výslunných stránkách. VI–VIII.

Tanacetum corymbosum

pouze v lesích: teplomilné
živné (báze) doubravy
(krátkodobě) vysýchavé

Vratič obecný
Tanacetum vulgare L.

485

Vyšší vytrvalá bylina s úbory bez okrajových paprskovitých květů. Roste hojně na mezích, ve světlých lesích, na pasekách a v kamenitých stráních. VII–X.

Tanacetum vulgare

vždy alespoň slabě vlhko,
živinově bohato - N
(ruderalizuje), slunno (až
poloslunno

Pelyněk černobýl
Artemisia vulgaris L.

487

Vysoká vytrvalá bylina, obecná na rumišťích, u cest, v příkopech a v lo-
mech. VII–X.

Artemisia vulgaris

živinově bohato (nitrofil -
ruđerál), v létě sucho,
slunno

490

Dvouzubec trojdílý
Bidens tripartita L.

Statná jednoletá bylina, rostoucí na březích vod, v příkopech, v tůních
a v luzích. VII–X.

Bidens tripartita

mokro často bahnito,
boгато dusíkem (ale ne
kejda), polostín až
poloslunno

Starček obecný
Senecio vulgaris L.

493

Středně vysoká jednoletá až ozimá bylina, velmi hojná na rumišťích
a jako plevel v zahradách a na polích. III–X.

Senecio vulgaris

jednoletka, obnažené
půdy, slabě vlhko, slunno,
živinově bohato (N!!!)-
ruđerál

Starček Fuchsův

497

Senecio ovatus (GAERTN., MAYER et SCHERB.) WILLD.

Vysoká vytrvalá bylina, zvláště častá v horských lesích, na pasekách
a na březích potoků. VII–X.

Senecio ovatus

vždy alespoň slabě vlhko,
živinově spíše chudo,
polostín (na pasekách
slunno), vždy doprovází
sm i na nepřírozená
stanoviště

498

Kamzičník rakouský
Doronicum austriacum JACQ.

Vysoká vytrvalá bylina, dosti častá u horských potoků a ve vlhkých lesích i na horských nivách. Chráněný! VII–VIII.

Doronicum austriacum

v záp. Čechách chybí
(karpatský druh), horský (od
přirozených smrčín výše),
trvale vlhko (často břehy
potoků), poloslunno (do
vyšších nadm. výšek
slunno), živinově středně
bohato (humusem)

Prha chlunní (arnika)
Arnica montana L.

499

Středně vysoká vytrvalá bylina, rozšířená hlavně v horách na lukách, na pastvinách, v rašeliníštích, ve vřesovištích a ve světlých lesích. Chráněná léčivka! VI–IX.

Arnica montana

slunno, vždy vlhko (NE
mokra!!), chudo -
nitrofóbní

500

Podbělice alpská
Homogyne alpina (L.) CASS.

Vytrvalá nižší bylina, častá na vysokohorských holích a v nejvyšším pásmu lesním. V–VIII.

Homogyne alpina

horský, od přirozeného výskytu smrku výše, poloslunno (směrem výše slunno), živinově chudo, vždy trvale vlhko

502

Protěž lesní
Gnaphalium sylvaticum L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, častá ve světlých lesích, na pasekách,
na pastvinách a v suchých lukách. VII–IX.

Gnaphalium sylvaticum

slunno (poloslunno), vždy
alespoň slabě vlhko, živinově
bohato (N), ne Ca!!

Kociánek dvoudomý
Antennaria dioica (L.) GAERTN.

503

Nižší vytrvalá bylina, vytvářející většinou celé kolonie. Některé rostliny jsou jen samčí (většinou růžové až červené), na jiných se vyskytují květy obojaké a samičí (bledě žluté až červenavé). Roste na chudých pastvinách, ve světlých suchých lesích a na výslunných stráních. Silně ohrožený druh! V–VIII.

Antennaria dioica

sucho, poloslunno,
živinově chudo,
(nejčastěji v doubravách s
borovicí)

510

Zlatobýl obecný
Solidago virgaurea L.

Vyšší vytrvalá bylina, velmi častá ve světlých lesích, na výslunných stránkách a na skálách. VII–X.

Solidago virgaurea

poloslunno (až slunno),
živinově středně bohato
(baze) až chudo, vždy
alespoň slabě vlhko

Sedmikráska chudobka

Bellis perennis L.

511

Vytrvalá nízká bylina, obecná na všech travnatých místech. V zahradnictví byly z tohoto druhu vypěstovány velkoubořné formy. Léčivka!
III-XI.

Bellis perennis

živinově bohato -
nitrofilní, stálá alespň
slabá vlhkost, nesnáší
zastínění i vyššími
bylinami

Podběl obecný
Tussilago farfara L.

515

Nízká vytrvalá bylina s plazivými oddenky. Květnaté lodyhy se objevují záhy zjara před listy. Roste ve vlhkých, těžkých půdách, na pasekách, na náspech, v lomech a na zamokřených polích. Léčivka! III–V.

Tussilago farfara

pionýrský druh
obnažených půd, slunno,
živinově i vlhkostně
indiferentní

516

Devětsil lékařský

Petasites hybridus (L.) GAERTN., MAYER et SCHERB.

Statná vytrvalá bylina s obrovskými listy, kvetoucí záhy zjara před vyrašením listů. Je častý zvláště v horách na březích potoků a řek. III–V.

Petasites hybridus

hodně vlhko, často mokro (bahnito) (většinou stojatá voda, ale není podmínkou), poloslunno (slunno), živinově bohato (N) - neruderalizuje

Devětsil bílý
Petasites albus (L.) GAERTN.

517

Vytrvalá statná bylina, rostoucí v horských lesích u potoků a ve stinných roklích. III–IV.

Petasites albus

hodně vlhko, často mokro
(bahnito) - tekoucí voda,
poloslunno (slunno),
živinově chudo až středně
bohato

518

Konopáč sadec

Eupatorium cannabinum L.

Vysoká vytrvalá bylina, častá v lužních lesích, na pasekách, v příkopch a v pobřežních houštinách. VII–X.

Eupatorium cannabinum

vlhko až mokro, slunno
(poloslunno), živinově bohato
(N)

Havez česnáčková
Adenostyles alliariae (GOUAN) KERN.

519

Statná vytrvalá bylina s velkými listy, rostoucí ve vysokých polohách
Sudet podle potoků, ve vlhkých lesích a v nivách. VII–VIII.

Adenostyles alliariae

při horských potocích, od
přirozeného výskytu
smrku výše, poloslunno
až polostín, živinově
alespoň středně bohato
(báze i N)

532

Pcháč oset

Cirsium arvense (L.) SCOP.

Vysoká vytrvalá bylina, obecná jako plevel v polích, v příkopech a na rumištích. VI–X.

HVĚZDNICOVITÉ – ASTERACEAE

Cirsium arvense

slunno, živinově bohato
(N) - nitrofil, ruderalizuje,
v létě vysýchavo

Pcháč zelinný
Cirsium oleraceum (L.) SCOP.

533

Vysoká vytrvalá bylina, rozšířená na březích vod, v mokřadech, na vlhkých lukách a v lužních lesích. VI-X.

Cirsium oleraceum

vlhko až mokro, živinově alespoň středně bohato (většinou bohato - N), polostín až poloslunno

Pcháč bahenní
Cirsium palustre (L.) SCOP.

535

Dvouletá vysoká bylina, velmi hojná na vlhkých lukách, v rašelinách,
na prameništích a na březích vod. VIII–X.

Cirsium palustre

mokro, bahnito, živinově
bohato (N), bez Ca,
poloslunno až slunno

536

Pcháč potoční

Cirsium rivulare (JACQ.) ALL.

Vysoká vytrvalá bylina, rostoucí zvláště v horském pásmu na vlhkých lukách, na prameništích a v příkopech. VI–VIII.

Cirsium rivulare

vlhko, často mokro;
živinově bohato (N);
slunno; hlavně louky

Pcháč obecný
Cirsium vulgare (SAVI) TENORE

539

Vysoká dvouletá bylina, rozšířená na rumišťích, ve světlých lesích, na pasekách, na březích vod, v pastvinách a na polích. VII–X.

Cirsium vulgare

vlhko, výjimečně mokro;
slunno (někdy polostín);
živinově bohato (N)

Žabník jitrocelový
Alisma plantago-aquatica L.

545

Statná vytrvalá vodní nebo bahenní rostlina, hojná na bahnitých březích vod, v příkopech a u tůní. VI–IX.

Alisma plantago-aquatica

mokro (většinou stojatá nebo slabě proudící voda), živinově bohato, slunno až poloslunno

550

Rdest vzplývavý
Potamogeton natans L.

Vytrvalá bylina s hořejšími listy kožovitými, ve vodě vzplývajícími.
Velmi častá v mírně tekoucích vodách a v rybnících. VI–VIII.

Potamogeton natans

stojaté vody, živinově
bohaté (N), slunno,
nesnáší znečištění vody
saponáty (P)

552

Kýchavice Lobelova
Veratrum lobelianum BERNH.

Statná vytrvalá bylina se zelenavým okvětím. Roste na lukách a v ní-
vách horského a vysokohorského stupně. Léčivka! VI–VIII.

Veratrum lobelianum

vlhko (až mokro),
sestupuje podél horkých
potoků až do pásma sm;
živinově chudo až středně
bohato (N), slunno
(poloslunno)

Ocún jesenní
Colchicum autumnale L.

553

Středně vysoká vytrvalá bylina, která z hlízy ukryté hluboko v zemi vyhání na podzim fialově nachové nebo bělavé květy. Opylují se na podzim a teprve příštím jarem v květnu dozrávají tobolky. Listy vyrůstají zjara. Je to rostlina prudce jedovatá. Roste často na vlhkých lukách a v lužních lesích. Léčivka! VIII–X.

Colchicum autumnale

převážně slunno (ve vyšších polohách) až poloslunno (v nižších polohách), vždy vlhko až slabě mokro, živinově středně bohatá stanoviště (humusem)

554

Lilie zlatohlavá
Lilium martagon L.

Vysoká vytrvalá bylina se šupinatými cibulemi, rostoucí ve světlých hájích, v křovinách a v nivách vysoko do hor. Chráněná!
VI–VIII.

Lilium martagon

doubravy, živinově
středně bohato až bohato
(báze), vždy alespoň slabě
vlhko

556

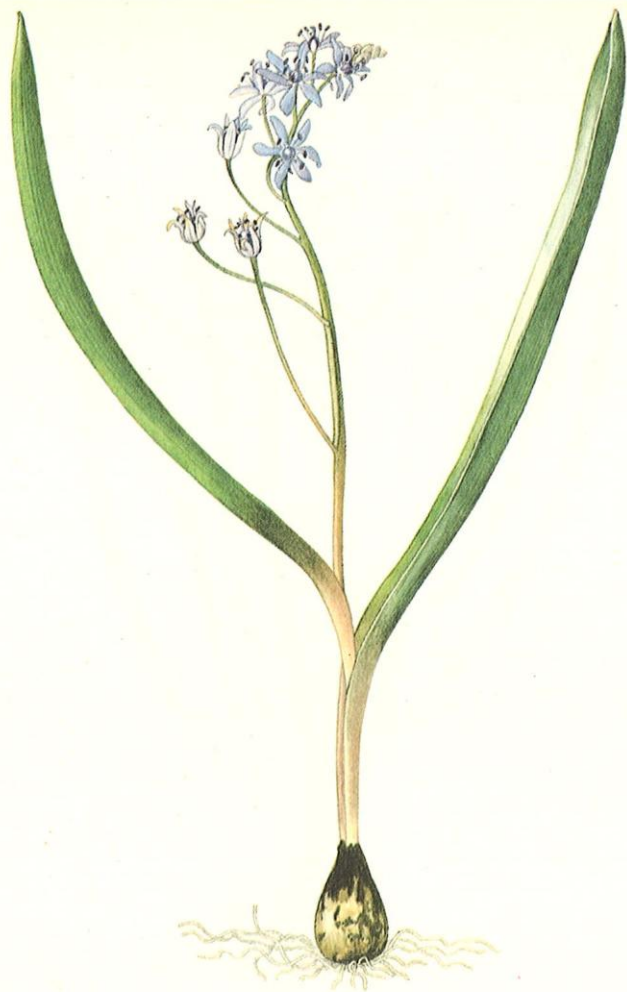
Křivatec žlutý

Gagea lutea (L.) KER-GAWL.

Nízká vytrvalá cibulkovitá rostlina, hojná v lužních lesích, v hájích, na vlhkých lukách a v trávnicích. III–IV.

Gagea lutea

jarní efemeroid, vlhko
(hodně, ne mokro),
živinově bohato - nitrofil
(naplavený humus),
poloslunno

558

Ladoňka dvoulistá
Scilla bifolia L.

Nízká vytrvalá cibulkovitá rostlina, rostoucí vzácně v luzích, v křovinách a na vlhkých lukách. Je to druh dosti proměnlivý. Ohrožená a chráněná rostlina! III-IV.

Scilla bifolia

vlhko (na jaře
zaplavování), živinově
bohato
(naplaveninami)N, slunno
až poloslunno (jarní
efemeroid)

560

Česnek medvědí
Allium ursinum L.

Středně vysoká vytrvalá cibulkovitá bylina, rozšířená ve stinných hájích, ve vlhkých luzích a v bučinách. IV–VI.

Allium ursinum

nitrofilní - neruderalizuje,
trvale vlhko, stín až
polostín, (luhy a bučiny)

564

Bělozářka větvitá
Anthericum ramosum L.

Středně vysoká vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí na výslunných stránkách, ve skalách a ve světlých lesích v teplejších oblastech. VI–VIII.

LILIOVITÉ – LILIACEAE

Anthericum ramosum

živinově bohato (báze,
často jen Ca), slunno, v
létě sucho, lesostepi

Bělozářka liliovitá
Anthericum liliago L.

565

Středně vysoká vytrvalá bylina, rostoucí na výslunných stráních a ve světlých hájích v teplejších oblastech Čech. Chráněná! VI–VIII.

Anthericum liliago

živinově chudo až středně
bohato (výjimečně až
bohato), poloslunno, v
létě krátkodobě možnost
vyschnutí

566

Konvalinka vonná
Convallaria majalis L.

Nižší vytrvalá bylina s příjemně vonnými květy, rostoucí dosti hojně v lesích a v křovinách. Je to rostlina jedovatá. Léčivka! V–VI.

Convallaria majalis

živinově středně bohatá
stanoviště, indikuje
střídavé zamokření
(oglejení půd), poloslunný
až polostinný (jedovatý)

Kokořík přeslenitý
Polygonatum verticillatum (L.) ALL.

567

Vyšší vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí v horských lesích a v křovinách. V–VI.

Polygonatum verticillatum

pouze v lesích, inidkátor
přirozeného výskytu sm, vždy
vlhko, živinově chudo

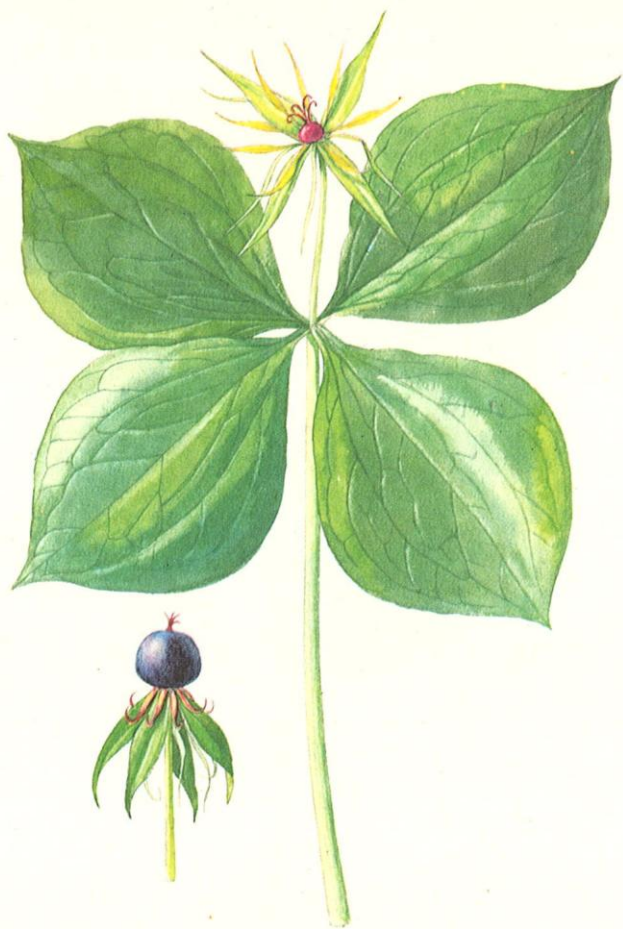
568

Kokořík mnohokvětý
Polygonatum multiflorum (L.) ALL.

Středně vysoká vytrvalá bylina, roztroušeně rostoucí ve stinných lesích
a v křovinách. V–VI.

Polygonatum multiflorum

vždy alespoň středně
vlhko, poloslunno,
živinově bohato (báze,
méně již N)

Vraní oko čtyřlísté
Paris quadrifolia L.

569

Středně vysoká vytrvalá bylina s plazivým oddenkem, rostoucí ve stinných lesích a v křovinách. Celá rostlina je prudce jedovatá. Zvláště její černomodré bobule, velké jako drobné třešně, mohou svádět malé děti k požívání. IV–V.

Paris quadrifolia

vlhko (ne mokro),
živinově bohato (N),
polostín

570

Pstroček dvoulistý
Maianthemum bifolium (L.) SCHMIDT

Nízká vytrvalá bylina, dosti častá v lesích, v luzích, v křovinách a na lesních lukách. IV–V.

LILIOVITÉ – LILIACEAE

Maianthemum bifolium

stinno, živinově
indiferentní (chudo i
bohato), vždy vlhko

Sněženka podsněžník
Galanthus nivalis L.

571

Nízká cibulkovitá vytrvalá bylina, rostoucí vzácně v lužních lesích,
v křovinách a druhotně na lukách. Chráněná! II–IV.

Galanthus nivalis

vlhko až mokro, slunno,
živinově indiferentní
(inklinuje k bohatším - N)

572

Bledule jarní
Leucojum vernum L.

Vytrvalá nižší bylina s cibulí až 2 cm v průměru. Roste ve stinných vlhkých lesích a na mokřích lukách. Chráněná! II-IV.

Leucojum vernum

jarní efemeroid, vlhko až mokro (bahnito), živinově bohato (N), polodlunno

Kosatec žlutý
Iris pseudacorus L.

573

Statná vytrvalá bylina se silným oddenkem, rostoucí často na březích stojatých i tekoucích vod, v lesních tůních, na bažinatých lukách a v pobřežních houštinách. V–VI.

Iris pseudacorus

mokro, bahnito (stojaté vody), polostín až poloslunno, živinově bohaté (N)

Crocus heuffelianus

vždy trvale vlhko, slunno,
živinově chudo i bohato,
hlubší (hlinité) půdy
humusové, většinou v
horách (jedovatý)

576

Šafrán Heuffelův
Crocus heuffelianus HERB.

Nízká vytrvalá velkokvětá bylina s podzemní hlízou. Roste velmi vzácně na lukách a v trávnicích z pahorkatiny až do subalpínského stupně. Chráněný, kriticky ohrožený druh! III-IV.

Vstavač kukačka
Orchis morio L.

577

Nižší vytrvalá bylina s kulatými hlízami, vzácně rostoucí na sušších lukách, ve světlých lesích a na křovinatých stráních. Druh silně ohrožený a chráněný! V–VI.

Orchis morio

vlhko (v létě krátkodobě sucho), slunno (až poloslunno), živonově bohato bazemi (nesnáší N)

582

Vemeník dvoulistý
Platanthera bifolia (L.) RICH.

Vyšší vytrvalá bylina s vejčitými hlízkami, rostoucí v řídkých lesích a na světlinách. Chráněný! V–VII.

Platanthera bifolia

polostín až slunno (hlavně ve vyšších polohách), vždy alespoň slabě vlhko, živinově bohato bazemi (často jen Ca)

584

Hlístník hnízdák

Neottia nidus-avis (L.) RICH.

Středně vysoká vytrvalá, voskově žlutá nezelená bylina, vzácně rostoucí ve stinných lesích a v křovinách. Tento druh vypadá jako rostlina cizopasná, je to však typický saprofyt, který žije z půdního humusu, z něhož přijímá i nutné organické látky. V–VI.

Neottia nidus-avis

parazit (hlavně na kořenech javorů), stinno, vždy čerstvě vlhko, (humusově bohatě)

Okrotice bílá

585

Cephalanthera damasonium (MILL.) DRUCE

Středně vysoká vytrvalá bylina s plazivým oddenkem a se zdobnými květy. Roste vzácně ve světlých lesích a na křovinatých stráních. Dává přednost vápnatým půdám. Ohrožený a chráněný druh! V–VI.

Cephalanthera damasonium

čertvě vlhko, suťovitá
půda, Ca, polostín, přísně
chráněný

Bika chlupatá
Luzula pilosa (L.) WILLD.

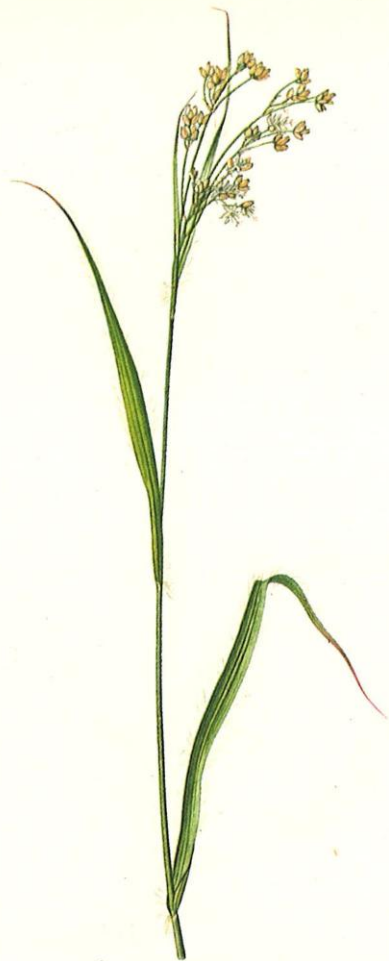
589

Nižší vytrvalá trsnatá bylina, rostoucí často v listnatých a v jehličnatých vlhčích lesích, na lesních lukách a v křovinatých stráních. III–V.

Luzula pilosa

polostinno (poloslunno),
vždy alespoň čerstvě
vlhko (až vlhko), živinově
středně bohato (N)

590

Bika bělavá (bika hajní)

Luzula luzuloides (LAM.) DANDY et WILMOTT

Středně vysoká vytrvalá, řídkce trsnatá bylina, hojná ve světlých suchých lesích, na pasekách, v lukách a ve vřesovištích. V–VI.

SÍTINOVITÉ – JUNCACEAE

Luzula luzuloides

polostinno (poloslunno),
vždy alespoň slabě vlhko,
živinově chudo

Bika ladní
Luzula campestris (L.) DC.

591

Vytrvalá nižší, řídce trsnatá bylina, hojná na výslunných pahorcích, na suchých lukách, v borech, na pastvinách a na mezích. III–V.

Luzula campestris

slunno, sušeji (nikoliv výrazně sucho), živinově chudo

592

Sítina rozkladitá
Juncus effusus L.

Statná, hustě trsnatá vytrvalá bylina, obecná na vlhkých lukách, na pastvinách, v bažinách a při březích vod. VI–X.

Juncus effusus

mokro (většinou stojaté vody), poloslunno až slunno, živinově indiferentní (bez Ca !)

Sítina klubkatá
Juncus conglomeratus L.

593

Statná vytrvalá, hustě trsnatá rostlina s klubkovitě staženým květenstvím. Roste často na mokřích lukách, při prameništích a na pastvinách. V–VI.

Juncus conglomeratus

mokro (většinou stojatá
voda), poloslunno až
slunno, živinově
indiferentní

Sítina žabí
Juncus bufonius L.

595

Nízká jednoletá, světle zelená a hustě trsnatá bylina s niťovitými lodyhami, obvykle do kruhu rozloženými. Roste na bahnitých lukách, na dnech letněných rybníků, na pastvinách, v mokřích polích, v příkopech a na okrajích cest. VI–X.

Juncus bufonius

slunno, vlhko až mokro,
živinově bohato (N) - bez
Ca!, často zasoleno

596

Sítina trojklaná
Juncus trifidus L.

Nižší, hustě trsnatá vytrvalá bylina, rostoucí ve vysokohoří na kamenných svazích a holích. V létě jsou její porosty nápadně načervenalými lodyhami. Silně ohrožený druh! V–VIII.

Juncus trifidus

motánní až subalpinský,
živinově chudo, vždy
vlhko, slunno, návětrné
hřebeny, mělké půdy
(promrzající)

Carex brizoides

vždy oglejená stanoviště,
poloslunná až stinná,
živinově indiferentní

600

Ostřice třeslicovitá
Carex brizoides L.

Středně vysoká vytrvalá ostřice, vytvářející rozsáhlé porosty hlavně ve vlhčích lesích a na pasekách. V–VI.

Ostřice řídkoklasá
Carex remota L.

601

Středně vysoká vytrvalá, svěže zelená trsnatá ostřice, častá podle lesních potoků, na bažinatých lukách a v luzích. V–VI.

Carex remota

vlhko - často mokro, ke
světlu a živinám
indiferentní

608

Ostřice prstnatá
Carex digitata L.

Nízká trsnatá bylina, častá v lesích a hájích. IV–V.

Carex digitata

habrové doubravy,
středně bohaté až bohaté
(báze), vždy alespoň slabě
vlhko

Carex humilis

kalcifyt, slunno, sucho

610

Ostřice nízká
Carex humilis LEYSS.

Nízká, hustě trsnatá vytrvalá bylina, častá v teplejších oblastech na stepních stráních, ve světlých lesích a na skálách, zvláště vápencových.
III-IV.

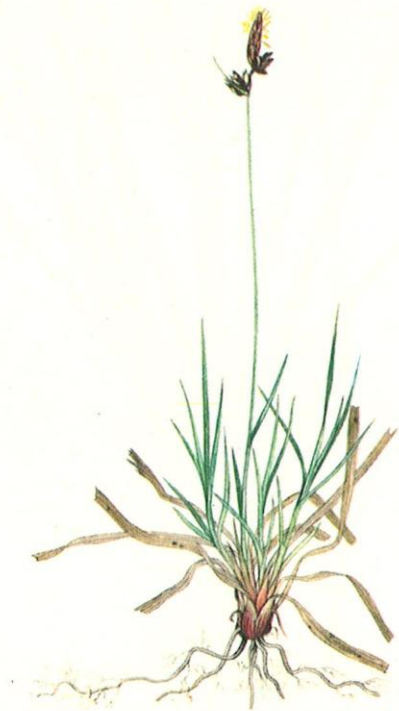
Ostřice kulkonosná
Carex pilulifera L.

611

Nízká vytrvalá trsnatá bylina, dosti častá ve světlých lesích, zvláště na písčitých půdách, na lesních lukách a ve vřesovištích. IV–VI.

Carex pilulifera

živinově chudo, polostín,
vždy čerstvě vlhko

612

Ostřice horská
Carex montana L.

Nižší vytrvalá trsnatá, svěže zelená ostřice, častá ve světlých lesích a na horských lukách. IV–V.

Carex montana

poloslunno až slunno,
živinově středně bohato
(báze) až slabě chudo,
vysýchavo

Ostřice lesní
Carex sylvatica HUDS.

613

Středně vysoká až vyšší trsnatá bylina, častá v luzích a v horských lesích.
IV–VI.

Carex sylvatica

živinově středně bohato
až bohato, vždy čerstvě
vlhko, polostín

Ostřice ostrá (ostřice kalužní)
Carex acutiformis EHRH.

615

Statná vytrvalá, dlouze výběžkatá ostřice, častá v močálech, příkopch, na mokřích lukách a při březích vod. IV–V.

Carex acutiformis

vlhko, často mokro až
bahnito, živinově bohato
(N), polostín až
poloslunno

616

Ostřice srstnatá
Carex hirta L.

Středně vysoká vytrvalá výběžkatá ostřice, velmi častá na písčinách, při březích vod, v příkopech a ve světlých lesích. IV–VI.

Carex hirta

hodně vlhko, často mokro
(oglejení), slunno,
živinově bohaté (N)

Suchopýr úzkolistý
Eriophorum angustifolium HONCK.

617

Středně vysoká, řídkce trsnatá vytrvalá bylina, rostoucí na slatinách,
v močálech a na rašelinách. IV–V.

Eriophorum angustifolium

rašeliniště, živinově
chudo, slunno, mokro

Skřípina lesní
Scirpus sylvaticus L.

619

Vyšší vytrvalá výběžkatá bylina, častá na bahnitých lukách, na prameniskách a ve slatinách. V–VII.

Scirpus sylvaticus

mokro (někdy jen bahnito), živinově indiferentní, poloslunno (až slunno

624

Pýrovník psí
Elymus caninus (L.) L.

Vysoká řídkce trsnatá vytrvalá, živě zelená tráva, rostoucí ve stinných lesích, v pobřežních křovinách a v luzích. VI–VII.

Elymus caninus

stinno (polostinno), vlhko
až mokro, živinově
bohato (N)

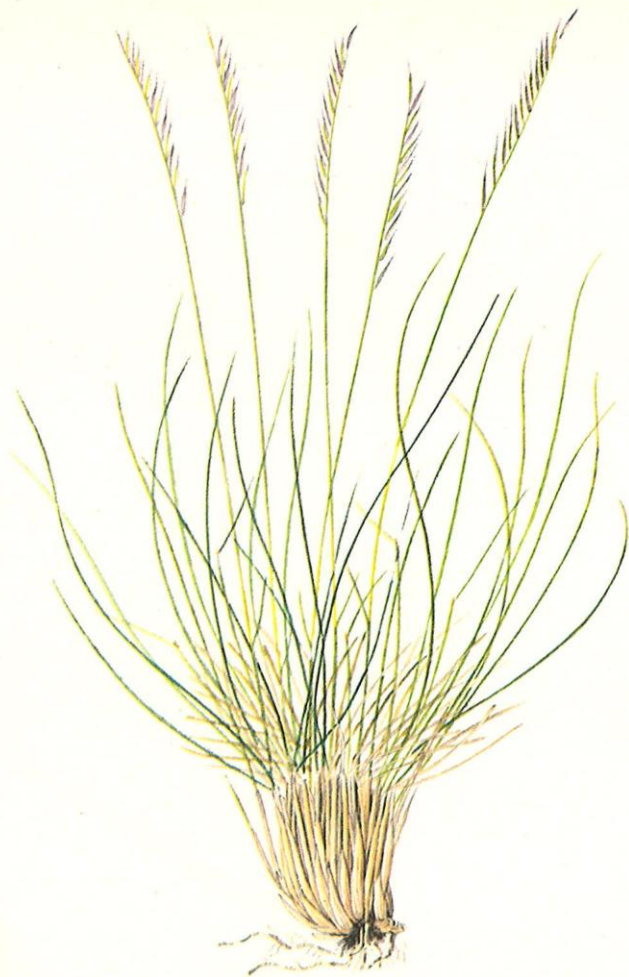
Pýr plazivý
Elytrigia repens (L.) DESV.

625

Vytrvalá vysoká tráva s dlouhými plazivými oddenky, rostoucí jako obtížný plevel na polích a v zahradách, na rumištích, na mezích a ve vlhčích lukách. VI–VII.

Elytrigia repens

slunno, živinově i k
vlhkosti indiferentní,
obsazuje stanoviště bez
vegetace

628

Smilka tuhá
Nardus stricta L.

Vytrvalá, hustě trsnatá tráva, vytvářející drnovité porosty. Velmi hojná na suchých lukách. Roste převážně na nevápnitých půdách. V–VII.

Nardus stricta

vždy středně vlhko (někdy i slabě mokro), živinově výrazně chudo, (poloslunno) slunno, často druhotně (živinově) degradovaná stanoviště

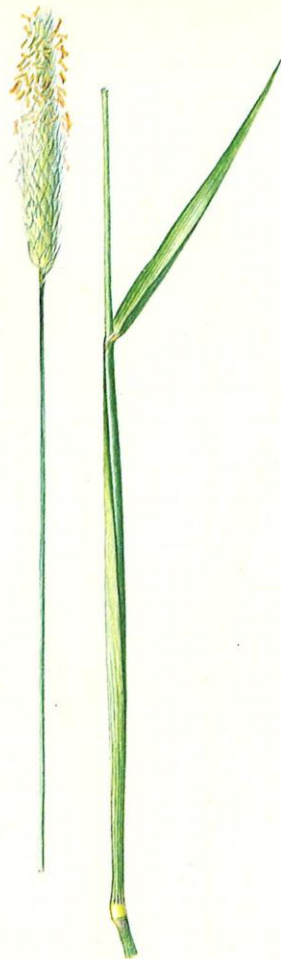
Bojínek luční
Phleum pratense L.

629

Vytrvalá vyšší trsnatá tráva, běžná na lukách, na pastvinách, na mezích a ve světlých lesích. V–VIII.

Phleum pratense

pícnina, vždy vlhko,
slunno, živinově bohato
(N!!)

630

Psárka luční

Alopecurus pratensis L.

Vysoká, slabě trsnatá tráva, hojná na vlhčích lukách, v příkopech a v lužních lesích. Je to cenná píce. V–VII.

Alopecurus pratensis

živinově bohato (N), vždy
vlhko, slunno, (píce)

Třtina křovištní
Calamagrostis epigejos (L.) ROTH

631

Statná tráva s drsnými stébly, velmi častá v suchých lesích a v křovinách, na březích vod, na mýtinách a v písčinách. VI–VII.

Calamagrostis epigeios

živinově středně bohato
až chudo, druh pasečný,
slunno, snáší krátkodobý
přísušek

632

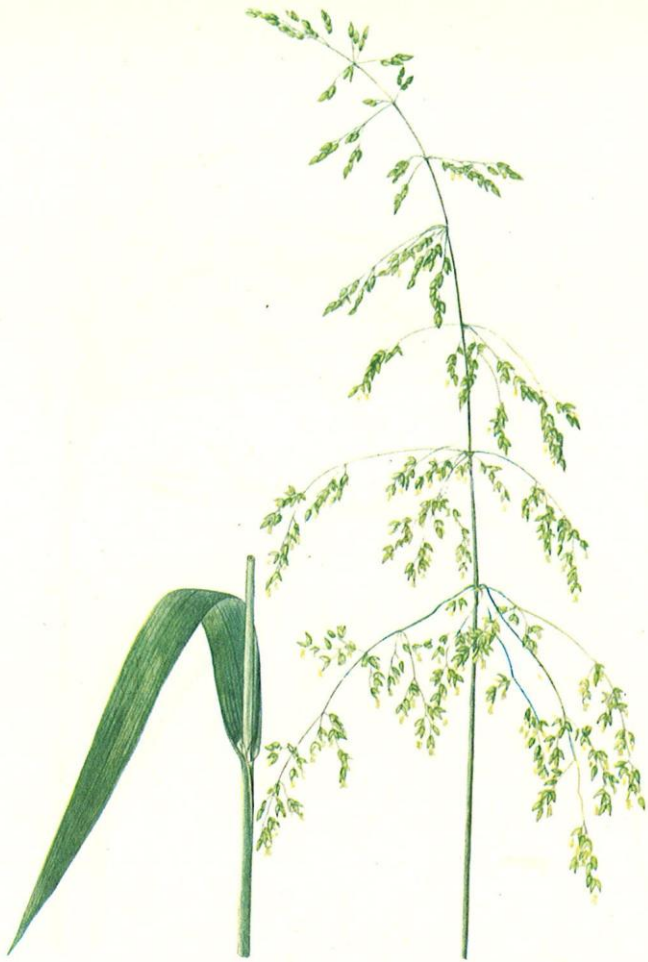
Psineček výběžkatý
Agrostis stolonifera L.

Nižší vytrvalá, dlouze výběžkatá tráva, rostoucí v trávnicích, na vlhkých lukách, na pastvinách, při březích vod, v příkopech a na lesních světlínách. Je to druh velmi proměnlivý. VI–VII.

Agrostis stolonifera

vlhko až mokro, živinově
bohato, polostín až
poloslunno, (lužní lesy)

Pšeničko rozkladité
Miliun effusum L.

633

Statná vytrvalá výběžkatá tráva, dosti častá ve stinných vlhčích lesích.
V-VII.

Miliun effusum

poloslunno až polostinno,
živinově středně bohato
(báze), vždy čerstvě vlhko

634

Kavyl vláskovitý
Stipa capillata L.

Vysoká trsnatá tráva, roztroušeně rostoucí na výslunných stráních a ve světlých lesích v teplých oblastech. VI–VIII.

Stipa capillata

slunno, sucho, stepi,
živinově bohato bazemi
(často jen Ca)

Kavyl Ivanův
Stipa joannis ČELAK.

635

Vyšší trsnatá vytrvalá tráva, příznačná pro stepní stráně, s pérovitě chlupatými osinami. Teplomilný druh, známý u nás pod jménem vousy sv. Ivana. Roste v nejteplejších oblastech na stepních stráních a v lesostepích. Chráněný! IV–VI.

Stipa joannis

slunno, sucho, živinově
bohato bazemi (často
pouze Ca)

636

Ježatka kuří noha

Echinochloa crus-galli (L.) BEAUV.

Statná jednoletá tráva, velmi častá na obnažených březích vod, na písčitých polích a na rumišťích. VI–X.

LIPNICOVITÉ – POACEAE

Echinochloa crus-galli

vždy vlhko, slunno, nitrofil
(ruderalizuje)

638

Tomka vonná

Anthoxanthum odoratum L.

Vytrvalá trsnatá tráva, zasucha intenzivně vonící senem (kumarinem),
velmi hojná na lukách, v lesích a na travnatých místech. IV–VI.

Anthoxanthum odoratum

živinově chudo až středně
bohato (mimo Ca),
polostín až slunno, vždy
alespoň slabě vlhko,
(většinou louky, pokud
lesy - tak bučiny)

Medyněk vlnatý
Holcus lanatus L.

639

Vytrvalá, středně vysoká šedozelená tráva, hojná na vlhčích lukách a ve světlých lesích. VI–IX.

Holcus lanatus

vlhko až mokro, slunno
(poloslunno), živinově
bohato (N)

640

Ovsík vyvýšený
Arrhenatherum elatius (L.) PRESL

Statná, volně trsnatá tráva, častá na sušších lukách, na pastvinách, ve světlých lesích a v příkopech. VII–VIII.

Arrhenatherum elatius

živinově bohato - nitrofil,
slunno, v létě možnost
krátkodobého vysýchání

Metlice trsnatá

Deschampsia caespitosa (L.) BEAUV.

641

Vyšší vytrvalá trsnatá tráva, velmi hojná na vlhkých lukách, v příkopech, v lužních lesích a na prameništích. VI–VIII.

Deschampsia caespitosa

vždy hodně vlhko, často i mokro, polostinno až slunno (směrem do vyšších poloh), živinově indiferentní

Lipnice roční
Poa annua L.

643

Nízká jednoletá až ozimá tráva, obecná u cest, na polích, v zahradách
a na rumišťích. III–XI.

Poa annua

slunno, vysýchavo až
středně vlhko, bohato
(N), často druhotně na
cestách (zhutnění
vyšlapáváním)

644

Lipnice hajní
Poa nemoralis L.

Středně vysoká vytrvalá trsnatá tráva, rostoucí ve světlých lesích, v křovinách a ve skálách. VI–VIII.

Poa nemoralis

vždy jen v lese (většinou doubravy), středně bohaté až chudé, v létě krátkodobě vysýchavé, poloslunno až polostinno

Lipnice luční
Poa pratensis L.

645

Středně vysoká vytrvalá výběžkatá tráva, velmi obecná ve všech travnatých porostech. Je to dobrá pícnina. V–VIII.

Poa pratensis

vysýchavo, slunno až
poloslunno (v
doubřavách), bohato
bázemi

vždy jen na loukách -
slunno, středně vlhko,
bohato - N

646

Lipnice obecná
Poa trivialis L.

Vyšší vytrvalá, volně trsnatá tráva, dosti rozšířená v příkopech, na březích vod a na vlhkých lukách. V–VII.

Poa trivialis

vlhko až mokro, louky,
živinově bohato - N

648

Srnka laločnatá
Dactylis glomerata L.

Vyšší vytrvalá trsnatá tráva, velmi častá na lukách, na pastvinách, v příkopech a ve světlých lesích. V–VIII.

Dactylis glomerata

vždy (hodně) vlhko (ne mokro), živinově bohato (N), poloslunno až polostinno

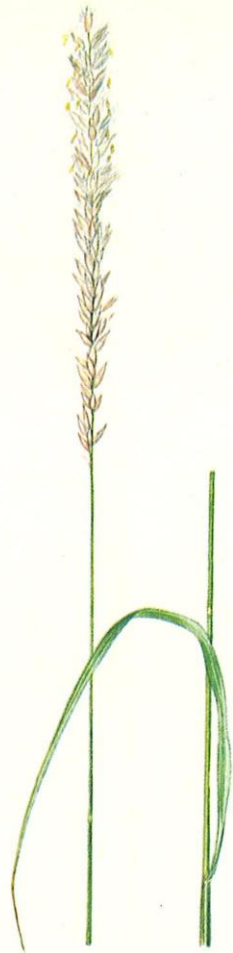
Třeslice prostřední
Briza media L.

649

Středně vysoká vytrvalá a volně trsnatá tráva s třepetavou rozkladitou latou vejčité srdčitých klásků. Obecná na suchých lukách, na pastvinách a ve světlých lesích. V–VIII.

Briza media

živné louky (N, ale i báze),
v létě s možností kratšího
přísušku, slunno

650

Strdivka sedmihradská
Melica transsilvanica SCHUR

Vyšší, slabě trsnatá vytrvalá tráva, rostoucí v teplých krajinách na výslunných skálách a ve stráních. V–VII.

LIPNICOVITÉ – POACEAE

Melica transsilvanica

sucho, slunno, živinově
bohato - pouze baze (NE
!!! Ca) - porfyr, znělec,
fylit

Strdivka níčí
Melica nutans L.

651

Melica nutans

doubravy (polostinno),
živinově bohato (báze,
často jen Ca), v létě
krátkodobě vysýchavo

Středně vysoká, řídce trsnatá tráva, hojná v lesích a v křovinách. V–VI.

652

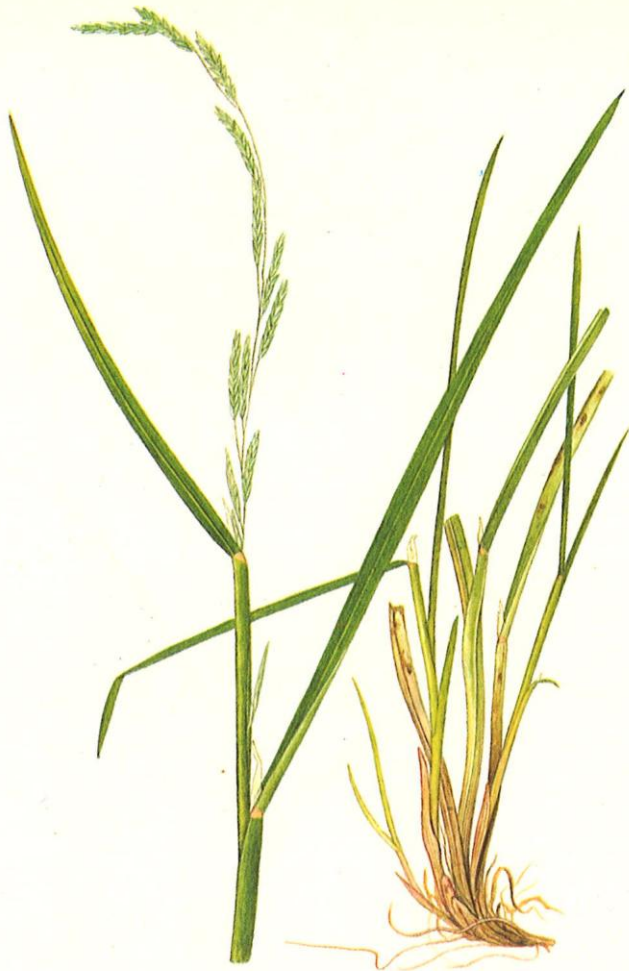
Zblochan vodní

Glyceria maxima (HARTM.) HOLMB.

Statná vytrvalá tráva, velmi častá na březích vod a v močálech. VI–VIII.

Glyceria maxima

mokro, bahnito, (stojaté
nebo pomalu proudící
voda), poloslunno
(slunno), živinově bohato
(N) (někdy ruderalizuje)

Zblochan vzplývavý
Glyceria fluitans (L.) R. BR.

653

Středně vysoká vytrvalá tráva, rostoucí na březích vod, v příkopech a na mokřích lukách. Ve vodě vytváří dlouhé vzplývavé listy. V–VII.

Glyceria fluitans

mokro (často ve vodě),
stojatá nebo velmi slabě
proudící, poloslunno,
živinově bohato (N)

Sveřep jalový
Bromus sterilis L.

655

Jednoletá nebo ozimá, středně trsnatá tráva, rostoucí v teplých oblastech na rumišťích, u cest a v akátových hájích. V-VI.

Bromus sterilis

nitrofil až ruderal, může
krátkodobě vyschnout,
poloslunno

656

Sveřep bezbranný
Bromus inermis LEYSS.

Statná vytrvalá výběžkatá tráva, častá na sušších lukách, na mezích
a náspech. VI–VII.

LIPNICOVITÉ – POACEAE

Bromus inermis

slunno, vysýchavo (hlavně
v létě), živinově bohato
(hlavně báze, někdy jen
Ca)

Sveřep vzpřímený
Bromus erectus HUDS.

657

Středně vysoká trsnatá vytrvalá tráva, častá na výslunných stráních, na stepních lukách a v křovinách. V–VII.

Bromus erectus

živinově bohato (báze, často jen Ca), vlhko - v létě s možností kratšího přísušku, poloslunno - polostín

Kostřava červená
Festuca rubra L.

659

Středně vysoká vytrvalá, volně trsnatá tráva, všeobecně rozšířená na lukách, pastvinách, na mezích, v suchých lesích a na náspech. V–VII.

Festuca rubra

vždy alespoň slabě vlhko
(často oglejení), slunno,
živinově středně bohato
až bohato (N)

660

Kostřava ovčí
Festuca ovina L.

Nižší vytrvalá trsnatá tráva, častá ve světlých lesích, na mezích a na výslunných stráních. Roste většinou na nevápnitých půdách. V–VII.

Festuca ovina

někdy vysýchavé, jinak
vždy alespoň slabě vlhké,
živinově chudo, (vždy bez
Ca), poloslunno až slunno

Kostřava sivá
Festuca pallens HOST

661

Trsnatá vytrvalá, středně vysoká tráva s listy štětinovitými, zelenými, často rostoucí na výslunných skálách, zvláště vápencových. V–VI.

Festuca pallens

slunno, vysýchavo,
skalnato, často jen Ca,

662

Kostřava luční
Festuca pratensis HUDS.

Vyšší trsnatá vytrvalá tráva, hojná na lukách, na mezích a na lesních světlinách. VI–VIII.

LIPNICOVITÉ – POACEAE

Festuca pratensis

v létě slabě vysýchavo,
slunno, živinově bohato
(hlavně N, ale i báze)

Kostřava obrovská
Festuca gigantea (L.) VILL.

663

Statná vytrvalá trsnatá tráva, častá v lužních lesích, v křovinách a ve vlhčích hájích. VII–VIII.

Festuca gigantea

vždy vlhko (občas i mokro), poloslunno až polostinno, živinově bohato (N)

664

Válečka prapořitá

Brachypodium pinnatum (L.) BEAUV.

Středně vysoká vytrvalá, světle zelená tráva, vytvářející svými plazivými oddenky husté porosty. Roste na výslunných stránkách, ve světlých lesích a na stepních lukách. VI–IX.

Brachypodium pinnatum

živinově bohato (báze,
často jen Ca), poloslunno,
v létě sucho

Válečka lesní

Brachypodium sylvaticum (HUDS.) BEAUV.

665

Vyšší vytrvalá trsnatá tráva, velmi hojná v lužních lesích a v hájích.
VII-IX.

Brachypodium sylvaticum

živinově bohato (spíše N),
vždy vlhko, polostín

666

Bezkolenec modrý

Molinia caerulea (L.) MOENCH

Vyšší vytrvalá trsnatá tráva, roztroušeně rostoucí na vlhkých lukách, ve slatinách a na rašelinách. VII–IX.

LIPNICOVITÉ – POACEAE

Molinia caerulea

slatinné louky občas i
rašeliniště, mokro (stojatá
voda), živinově chudo (až
středně bohato)

668

Pěchava vápnomilná
Sesleria albicans KIT. ex SCHULT.

Středně vysoká trsnatá vytrvalá tráva, roztroušeně rostoucí na skálách
a ve stráních, většinou na vápnlitých podkladech. III–V.

Sesleria albicans

kalci-fyt od nížin do hor, k
vlhkosti i světlu
indiferentní

Rákos obecný
Phragmites australis (CAV.) TRIN.

669

Statná vytrvalá šedozelená tráva, rostoucí pospolitě na okrajích stojatých vod a na bažinných lukách. VI–IX.

Phragmites australis

vlhko - mokro (bahnito),
stojatá nebo velmi
pozvolna proudící,
slunno, živinově bohato
(N + báze)

Ďáblík bahenní
Calla palustris L.

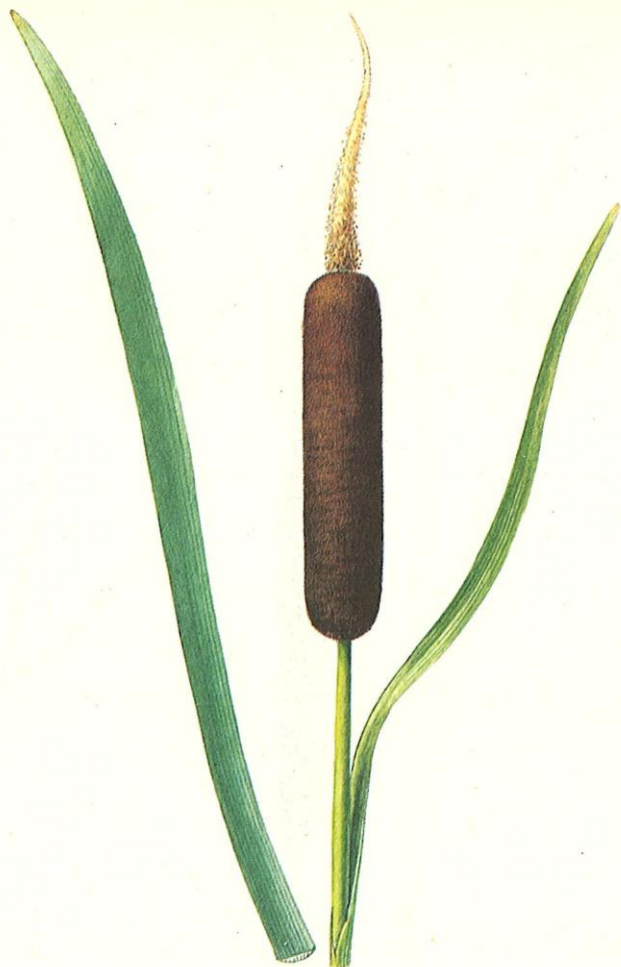
671

Vytrvalá, středně vysoká bylina, vzácně rostoucí v bažinách, na lesních močálech a v rašeliništích. Na lokalitě vytváří většinou dosti husté, větší nebo menší porosty. Chráněný! V–VII.

Calla palustris

mokro, bahnito (zcela výjimečně rašeliniště, slunno až poloslunno; lesy - jen olšiny

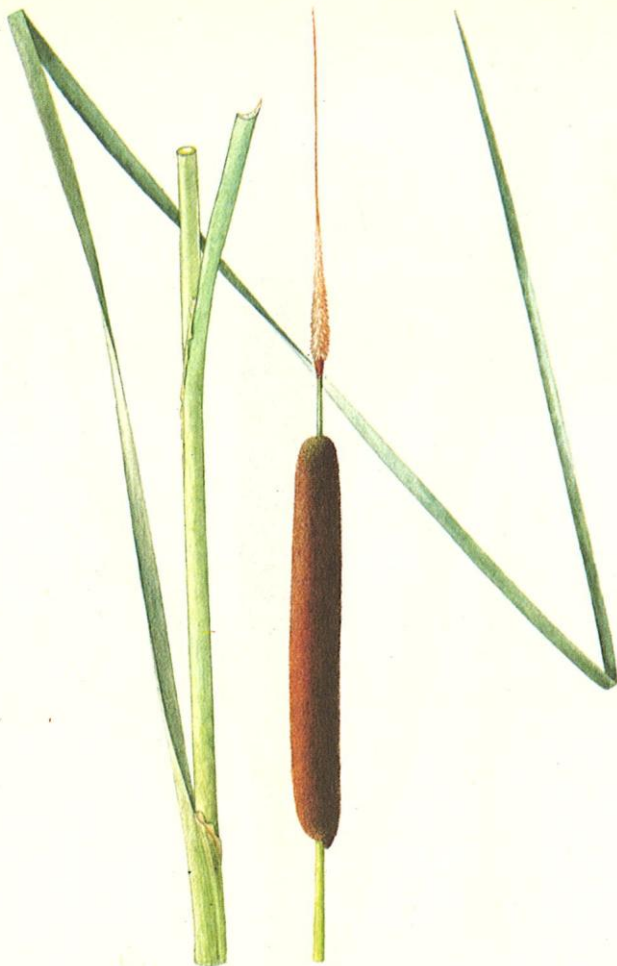
Orobinec širokolistý
Typha latifolia L.

673

Vysoká vodní a bahenní rostlina. Palice samčích a samičích květů se téměř dotýkají. Listy jsou našedlé. Roste ve stojatých vodách i ve vodách mírně tekoucích a na bažinách. VII–VIII.

Typha latifolia

mokro - stojaté vody až 2 m hluboko. živinově bohato - N (eutrofni vody), slunno

674

Orobinec úzkolistý
Typha angustifolia L.

Podobá se předešlému druhu, ale obě palice samčích a samičích květů jsou oddálené a listy zelené. Roste v rybnících a ve stojatých vodách. VI-VIII.

Typha angustifolia

mokro, bahnito (stojaté nebo slabě tekoucí vody), slunno, živinově bohato (N - neruderalizuje), někdy slabě zasoleno

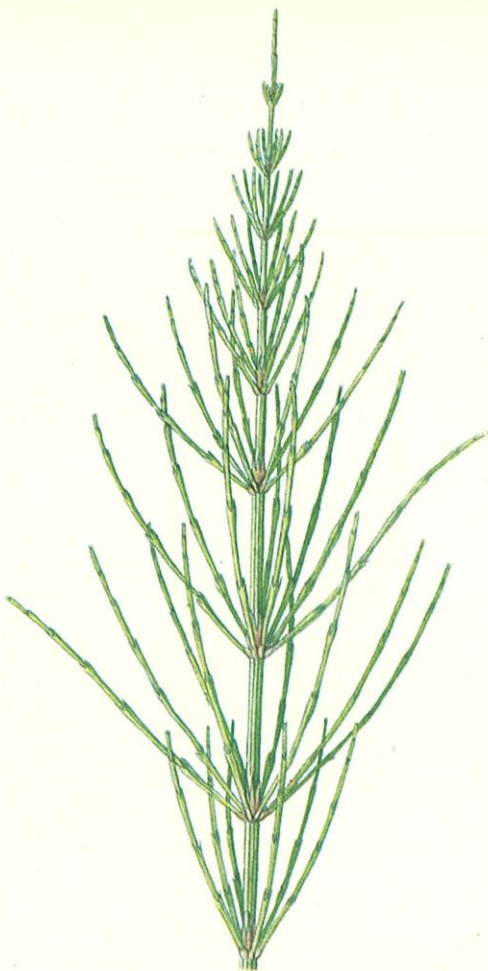
Plavuň vidlačka
Lycopodium clavatum L.

676

Vytrvalá rostlina s vidličnatě rozvětvenými lodyhami a s výtrusonosnými listy v klasech, vyrůstajících na konci lodyh. Roste ve světlejších a sušších lesích a na vřesovištích. VI–VIII.

Lycopodium clavatum

stinno až polostinno, vždy trvale vlhko (ale ne stagnující voda), živinově chudo (často jen se smrkem)

677

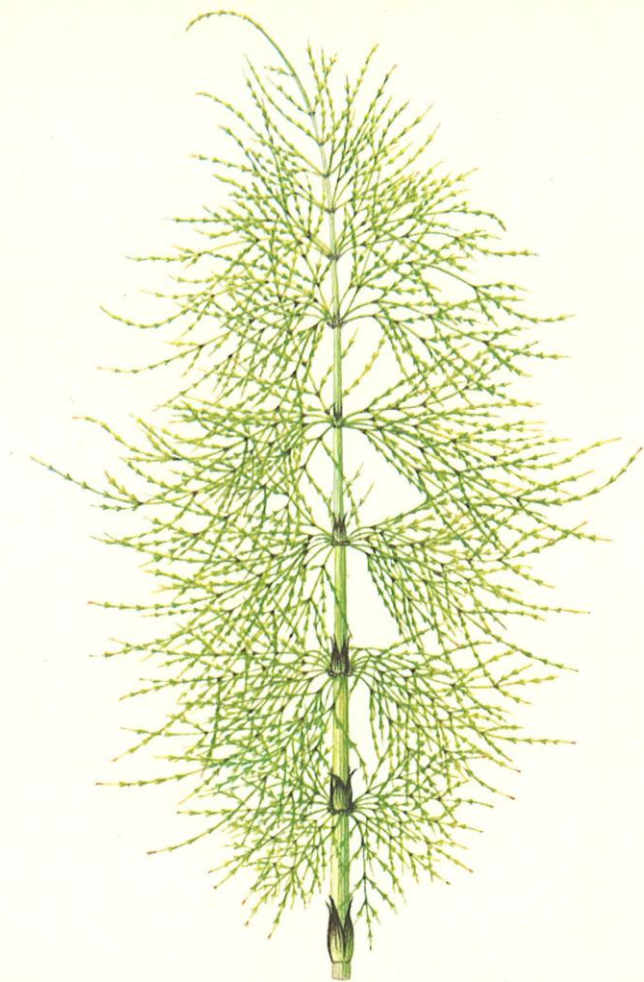
Přeslička rolní
Equisetum arvense L.

Vytrvalá tajnosnubná rostlina, středně vysoká, s dlouhými podzemními oddenky. Zjara vyrůstají jednoduché článkované lodyhy pleťové barvy, ukončené výtrusným klasem. Po vyprášení výtrusů usychají a z oddenků vyrůstají jalové letní zelené lodyhy s postranními přeslenovitými větvkami. Roste velmi často na lukách, v lesích, u vod i na polích. Léčivka! III–IV.

PŘESLIČKOVITÉ – *EQUISETACEAE*

Equisetum arvense

vždy vlhko, slunno,
živinově bohato
(především N)

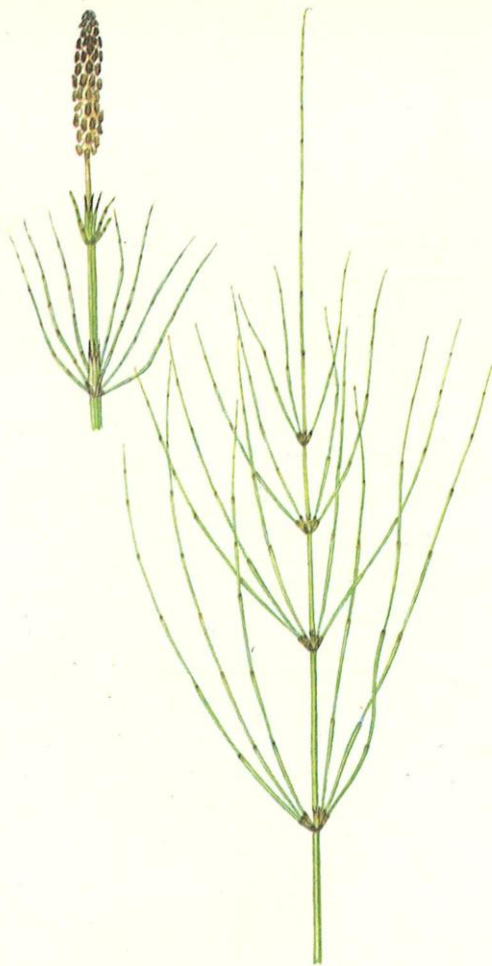
Přeslička lesní
Equisetum sylvaticum L.

678

Středně vysoká vytrvalá tajnosubná rostlina. V mládí má lodyhy nezelené, plodné; později zezelenají a v pravidelných přeslenech se větví. Vytváří často velké porosty ve vlhkých stinných lesích. IV–VI.

Equisetum sylvaticum

vždy hodně vlhko, slabě bahnito (glej), živinově chudo až středně bohato, polostín (poloslunno)

679

Přeslička bahenní
Equisetum palustre L.

Vytrvalá oddenkatá rostlina, vytvářející jen jeden typ lodyh jednoduše přeslenitě větvených, zelených a zakončených výtrusným klasem. Roste velmi hojně na bažinách, v mokřích lukách, v rašeliništích a při březích vod. V–IX.

Equisetum palustre

mokro, bahnito,
poloslunno až slunno,
živinově bohato
(humusovými látkami - N)

Osladič obecný
Polypodium vulgare L.

680

Středně vysoká kapradina s dlouze plazivým oddenkem a většinou s přezimujícími listy. České jméno dostal pro nasládlý oddenek. Roste dosti často na skálách, v trouchnivějších kmenech a v lesích. VIII–IX.

Polypodium vulgare

vždy vlhké skály
(nevápnité), poloslunno
až polostinno, živinově
indiferentní

681

Bukovinec osladičovitý
Phegopteris connectilis (MICHX. fil.) WATT

Nižší kapradina, rostoucí ve stinných lesích, u lesních potoků, na skálách a v sutích. VI–VIII.

Phegopteris connectilis

horské oblasti bučin až
kosodřeviny, polostinno
(stinno), živinově chudo
až středně bohato

Bukovník kapradovitý
Gymnocarpium dryopteris (L.) NEWMAN

682

Nižší kapradina, dosti častá ve vlhkých lesích a na skálách, zvláště v horách. VII–VIII.

Gymnocarpium dryopteris

vždy vlhko, živinově
chudo, stinno, (podhorský
a horský)

683

Hasivka orličí

Pteridium aquilinum (L.) KUHN

Naše nejstatnější kapradina, s listy až 2 m dlouhými. Roste často v lesích, na písčinách, na pasekách a zvláště v borových lesích vytváří husté porosty. VI–IX.

OSLADIČOVITÉ – *POLYPODIACEAE*

Pteridium aquilinum

živinově chudo, polotinno
(až poloslunno), výrazná
kolísavost vlhkosti
(oglejené půdy)

Puchýrník křehký
Cystopteris fragilis (L.) BERNH.

684

Nižší vytrvalá kapradina, velmi častá na stinných skálách, na zdech a ve vlhkých lesích. VI–IX.

Cystopteris fragilis

vlhké skály, pouze Ca (!!!),
stínno až polostínno

685

Kaprad' samec

Dryopteris filix-mas (L.) SCHOTT

Statná trsnatá kapradina s nálevkovitě rozloženými listy. Je to náš nej-
obecnější druh, rostoucí ve stinných lesích. Usušený oddenek se spodky
listů je léčivý. VI-IX.

OSLADIČOVITÉ – POLYPODIACEAE

Dryopteris filix-mas

živinově středně bohato
až chudo, stinno, vždy
čerstvě vlhko, často
kamenito až balvanito

Kaprad' rozložená
Dryopteris dilatata (HOFFM.) A. GRAY

686

Vyšší trsnatá kapradina, dosti častá v humózních vlhkých lesích a na lesních světlinách. VII–VIII.

Dryopteris dilatata

živinově chudo, vždy
vlhko (čerstvě), stinno,
často balvanito

687

Papratka samičí
Athyrium filix-femina L.

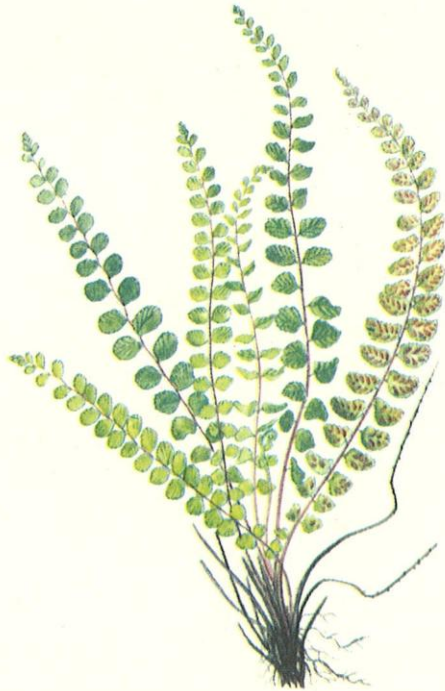
Statná trsnatá kapradina, velmi hojná ve vlhkých lesích, na skálách
a v roklinách. VII–IX.

Athyrium filix-femina

kamenito až balvanito,
vždy vlhko, živinově
středně bohato (většinou
jen do hor (do smrčín),
ale není podmínkou)

Asplenium trichomanes

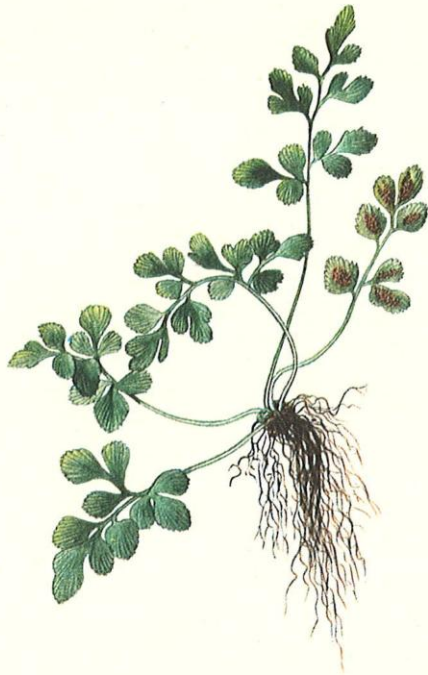
skály, polostín, v létě
vysýchavo, živinově
lhostejno (ale častěji na
Ca)

689

Sleziník červený
Asplenium trichomanes L.

Nízká vytrvalá, hustě trsnatá kapradina, která při rozemnutí význačně páchne. Roste často na skálách, na zdech a v kamenité lesní půdě.
VII–VIII.

Sleziník routový (routička)
Asplenium ruta-muraria L.

690

Nizoučká kapradina se vždyzelenými listy, rostoucí na skálách a ve spárách zdí. Je to druh vápnomilný. III–X.

Asplenium ruta- muraria

ke světlu indiferentní
(slunno i stín), skály zídky,
živinově bohato (báze,
často jen Ca), vysýchavo